

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

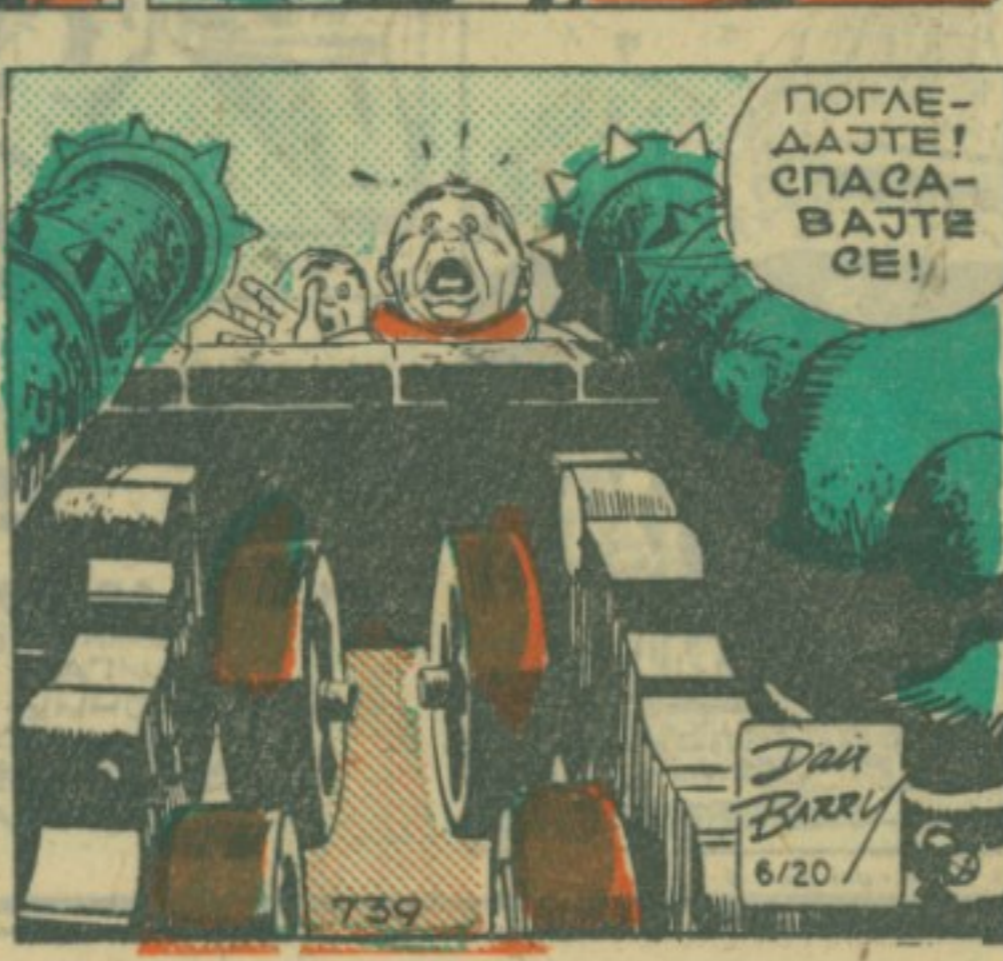

Година XXVII
Број 739
26. фебруар 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОБЕ

УЧТИВОСТ

У прошлом веку у Пекингу је излазио лист „Чин-Пао“. Редакција овог листа имала је нарочити образац писан руком, као прилог уз рукописе који се нису могли објавити и који

су враћани ауторима. Текст обрасца је гласио: „Преславни брате Сун ца и Месеца!

Роб твој пада ничице пред твоје ноге. Целивам земљу по којој идеш и молим те да ми дозволиш да говорим и живим. Твој уважени рукопис удостојио нас је тиме што се појавио пред нашим очима и ми смо га са заносом прочитали. Кунем се сенима својих предака да никада нисам прочитао нешто толико узвишено. Са страхом и трепетом ти га враћам. Ако бих се дрзнуо да одштампам то благо, господар листа наредио би ми да одсад па довека то благо служи као узор и да никад више не смем да објавим ништа што би било испод њега. Из свог књижевног искуства знам да се такви бисери појављују једном у десет хиљада година и зато ти га враћам. Молим те: опрости ми. Клањам се до земље пред твојим ногама. Слуга твог слуге, уредник (потпис).“

СИМБОЛИ

У старом Египту број 1 представљан је једном усправном пртом; број 10 потковицом за коње,

У ОВОМ БРОЈУ:

- РЕЧ У ВАКАРНОЈ ЖИЦИ
- АНЕГДОТЕ
- ШАХ
- СПОРТ
- ШАРЕНИ ДЕО СА СЛИКАМА ТИЦИЈАН НЕНАДМАШНИ БИОСКОП ПРЕ 40 ВЕКОВА
- С ВОМБАМА ПРЕКО ДЊЕПРА СВЕ ИЛИ НИШТА ШТА ВИ ВИДИ ДА НИСУ БИЛИ ПИСМА ЧИТАЛАЦА

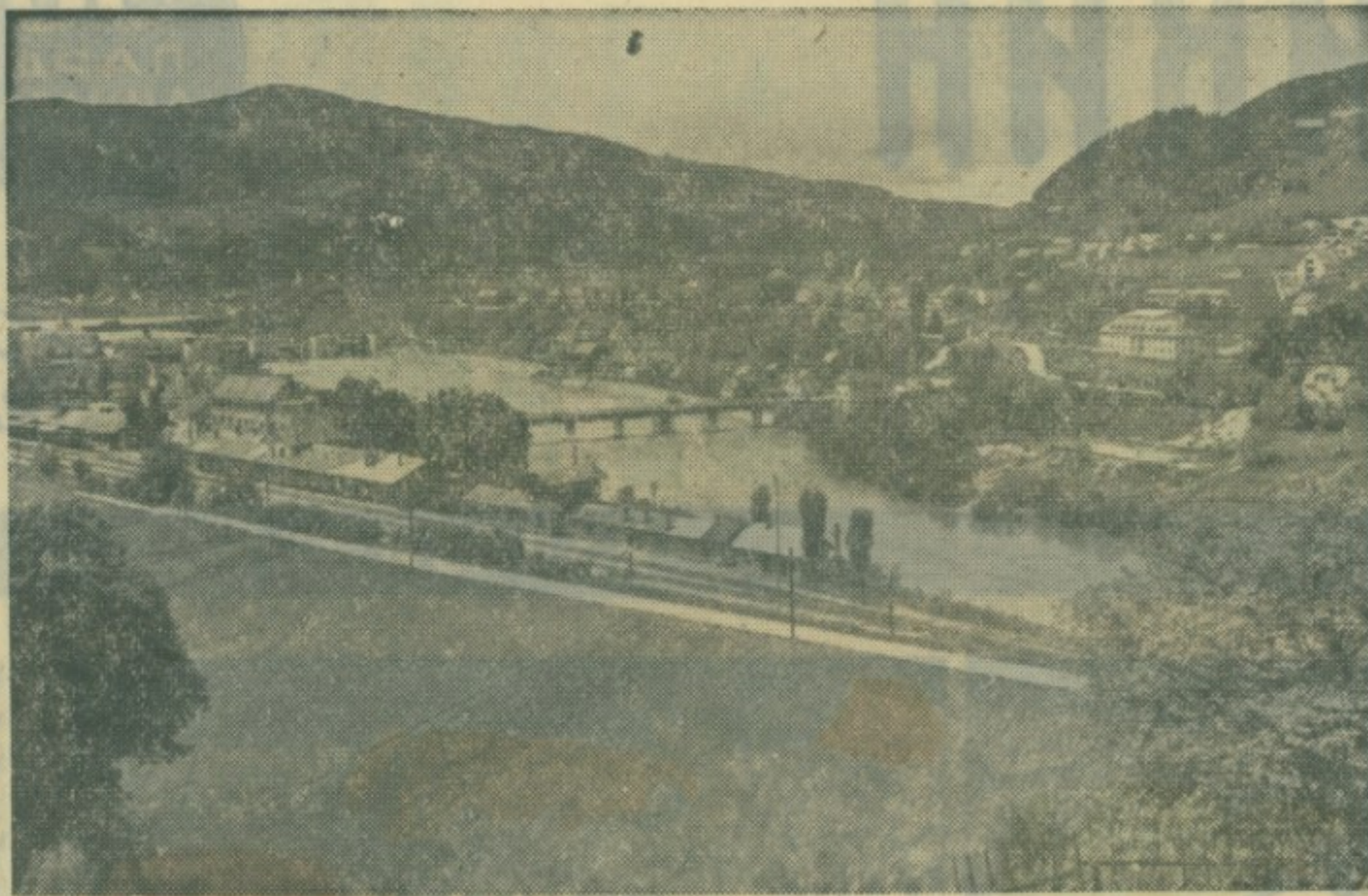
број 100 спиралном линијом. Знак за 10.000 био је испружен кажипрстом, жаба у скоку означавала је 100.000, а милион је представљан као човек на чјајем се лицу огледала — зачуђеност.

Кроз нашу земљу

ДРАВОГРАД

Дравоград се почео развијати као трговачко насеље још у 12. веку, захваљујући свом изврсно географском положају — на месту где се стичу четири речне долине: дравска, мислињска, межишка и дуботска (Lavantal у Аустрији). Данас његов саобраћајни положај, на раскрсници путева и железничких пруга, не долази до изражаја због близине границе. Најстарији део насеља био је на левој страни реке, на пространој заравни (флувио-гласијалној тераси), која се издиже изнад Драве око 30 метара. Касније, када је долином Драве прошла железничка пруга, насеље се развило и на десној страни реке, према железничкој станици (насеља Межа).

У Дравограду се налази и наша најизводнија дравска хидроелектрична централа. Завршена је 1944. године, али су је у рату тешко оштетиле савезничке ваздухопловне снаге, а Немци су је при повлачењу готовог сасвим разорили. Па ипак, она је обновљена пред крај 1945. године. Бетонска брана са три стуба, у којима је смештен по један агрегат (турбина са генератором), преграђује Драву и зауставља њене воде образујући језеро са запремином од 7 милиона куб. м. Површина језера лежи 339,36 метара изнад нивоа Јадрана. За производњу електричне енергије користи се пад од 9 м. Турбине пропуштају у секунди укупно 384 куб. м. воде. Хидроелектрична централа Дравоград производи годишње 125 милиона киловат-часова електричне енергије.

БОРБА ПЕТЛОВА У ЕНГЛЕСКОЈ И ШКОТСКОЈ

Вековима је борба петлова уживала почасно место у енглеским и шкотским школама. У дванаестом столећу важило је правило да на покладе сваки ученик

односно учитељу! Бак чији би петак остао победник уживао је специјалне бенефиције те године у школи. Учителима каснијих векова толико се допао овај „спорт“ да су бор

бе петлова организовали по неколико пута у току године снабдевајући се тако на лак начин месом. У својој љубави према сусретима петлова најдаље су отишли шкотски учитељи — они су борбе одржавали сваког месеца. Тако је то трајало све до 1847. године када су и у Енглеској и Шкотској законом забрањене.

донесе свог најбољег петла. Затим су организоване борбе с тим што је сваки петак који би побегао са мегдана припадао судији

СМЕХ ОД КОЈЕГ СЕ УМИРЕ

У брдима Нове Гвинеје живи једно примитивно племе које често оболева од једне болести коју лекари називају убиствени смех. Та болест напада неки нерв услед чега се жртва само смеје и за то време нити може да једе

нити да пије. Интересантно је да болест не прелази на друга племена нити било кога другог макар живео и дужи низ година међу њима. Лекари још нису у стању да објасне узрок ове чудне појаве.

АНЕГДОТЕ

О Егмунду Кину

У Шекспировој драми „Ричард III“ славни енглески глумац Едмунд Кин играо је улогу краља Ричарда. У савремену сцену налазила се ложа краљице Викторије. За време представе краљица је у једном тренутку испустила рукавицу када се Кин налазио баш испод њезине ложе. Хтела је да га збуни. Али, Кин се није збунио. Он се окрете и достојанствено рече човеку из пратње:

— Пре него што извршите друге моје заповести, подигните рукавицу Моје Краљевске Сестре и предајте јој.

Глумац, члан пратње, изврши наредбу и предаде рукавицу краљици која је са осмехом прими, а после јевек говорила:

— Нико и ништа не може да збуни Кина.

Један критичар није волео Кина и често га је напао. Омаловажавао је његову глуму, сматрао да је танка и ваздушаста. Кин је био стрпљив, па је дуго ћутао. Једног дана Кин се нађе у друштву критичара и пребаци му за његов сувише личан став у односу на његову глуму. При том је употребљивао доста „јачих“ израза, критичар је сматрао да је то сувише и позвао Кина на двобој. Двобој се одржао сутрадан. Кошом је одређено да први пуца Кин. Он подиже пиштољ и немарно опали, не нишанајући. Разуме се, промашио је. Тада критичар подиже револвер, нишанајући, али пре него што ће опалити рече Кину:

— Но, господине Кине, пре него што вас отпратим на онај свет хтео бих да знам шта мислите у овом тренутку?

— Мислим о томе како бих ја да сам на вашем месту, с обзиром на ваш став према мени, помислио да пуцам у ваздух.

Критичар спусти пиштољ и приђе Кину па му пружи руку:

— Заиста би била штета убити тако духовитог човека и тако великог глумца.

Отада су постали пријатељи.

Едмунд Кин (1778—1833) био је највећи енглески глумац-трагичар у своје време готово ненадмашан тумач Шекспирових јунака. Његова глума одликовала се емоционалношћу, снажним, доживљавањем психичког стања личности коју је представљао. Бајрон је веома ценио Кина. Енглеска позорница у 18. веку позивала је Шајлока искључиво као трагичног злочинца. Кин је извршио праву револуцију у тумачењу овог лика, када се појавио у улози Шајлока 1814. године. Том приликом критика је писала: „Кин задобија симпатије оних мисаоних гледалаца, који сматрају да Јеврејинаова освета није ништа гора од увреде коју су му нанели хришћани“.

Веровали или не!

Шакала
КОЈИ ЈЕ ПОСТАО КРАЉ
РАЈА ОД ПАРТАБГАРА
(ИНДИЈА)
У ЗНАК ПРЕЗИРА ПРЕМА
ПОВЕЉНОМ В. АДАРУ
КРУНИСАО ЈЕ ЈЕДНОГ ШАКАЛА ЗА
КРАЉА ОСВОЈЕНЕ ГАРВАРЕ
— И ЖИВОТИЊА ЈЕ ОСТАЛА НА
ПРЕСТОЛУ 12 ГОДИНА

НОБ и ДАН
ФОТОГРАФИ

ЈЕДНА ФИРМА
У ЛЕТБИЊУ (САД)

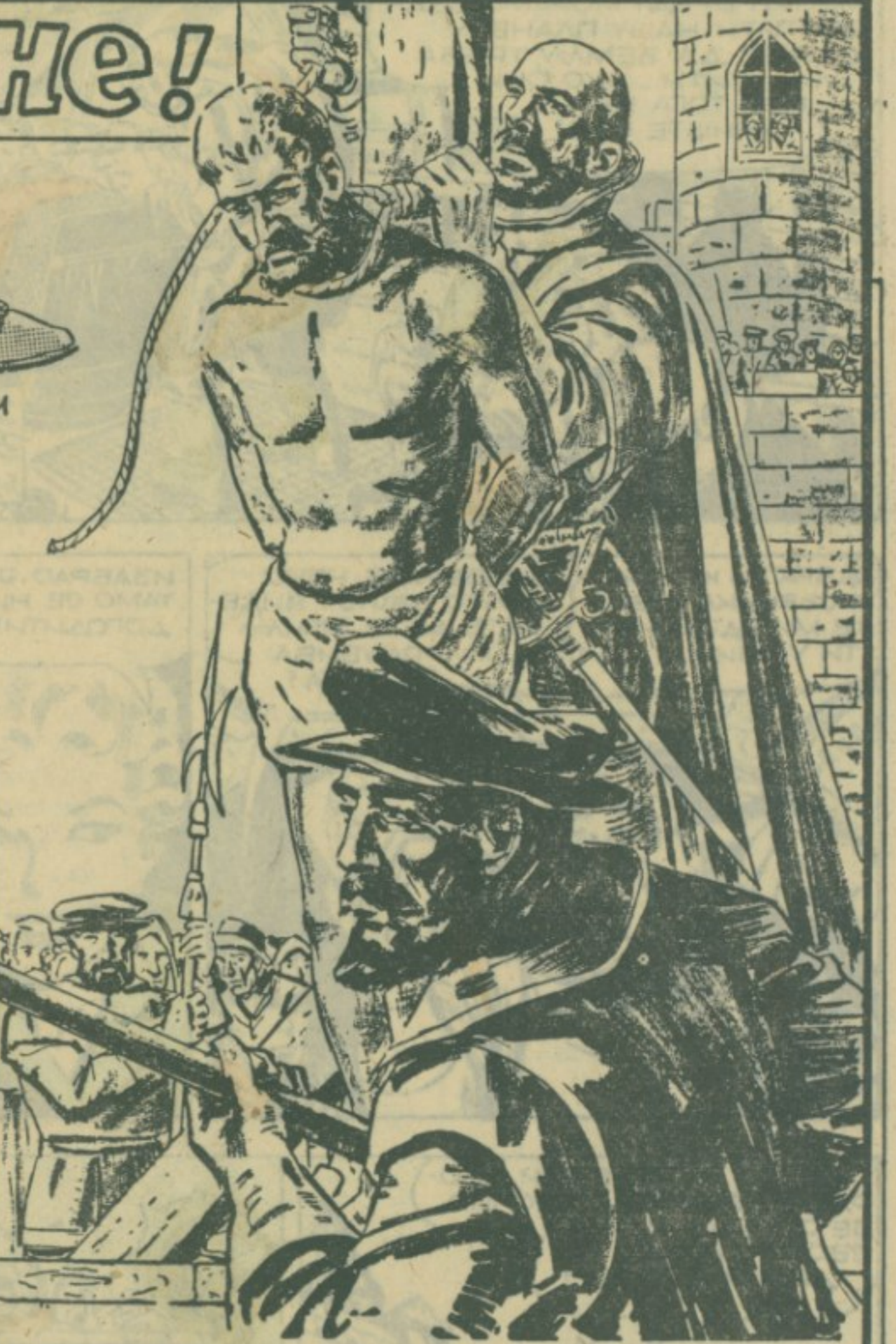
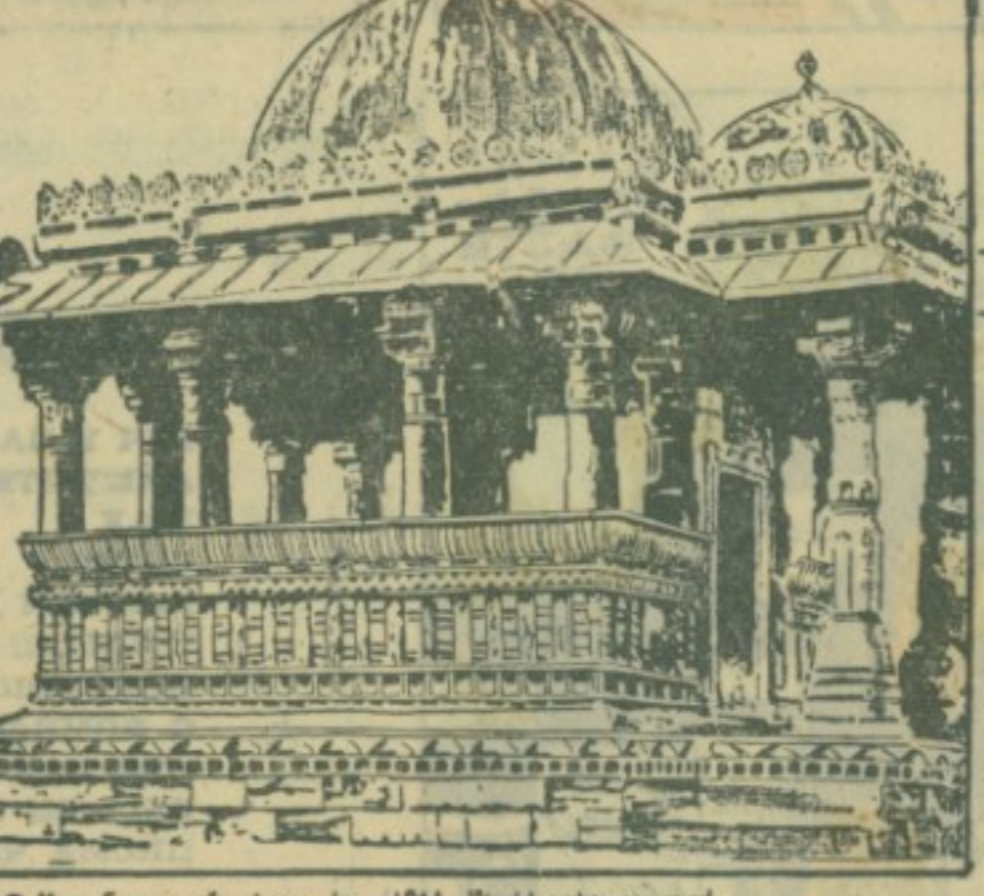
ШИРОКОУСТОГ
ЦРНОГ ГРГЕЦА
У ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ
ПОСТОЈЕ
44 РАЗНА НАЗИВА

РОМАНТИЧНИ
РИМЉАНИ
НОСИЛИ СУ
НА ОБУВИ
МЕДАЉОНЕ
С ЛИКОМ
СВОЈИХ
ДРАГАНА

ХРАМ
КОЈИ ЧУВА
ОТИСКЕ МАЧЈЕ ШАПЕ

ХРАМ ГХАТРА У МУНДРИ (ИНДИЈА)
ПОДИГНУТ У ЧАСТ ПУСТИЊАКА
ХАРШАЈДА САГРАЂЕН ЈЕ ИЗНАД
ЈЕДИНЕ ОПИПЛИВЕ УСПОМЕНЕ НА
ЊЕГА КОЈА ЈЕ МОГЛА БИТИ НАЂЕНА
— ОТИСАКА ШАПА ЊЕГОВЕ МАЧКЕ

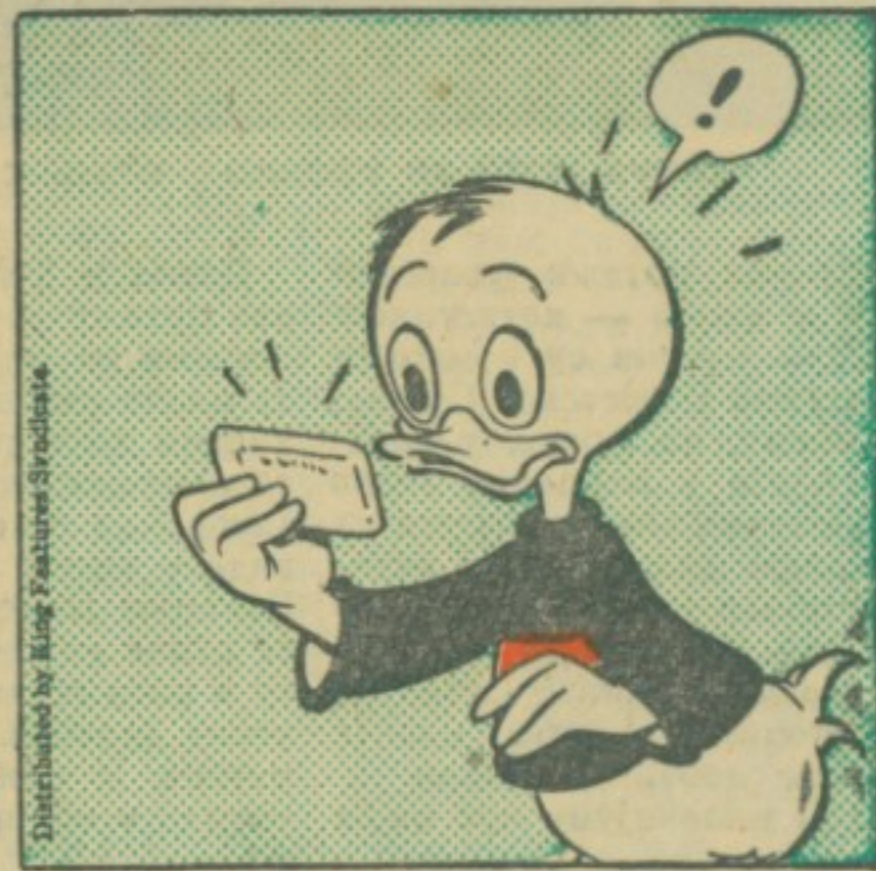
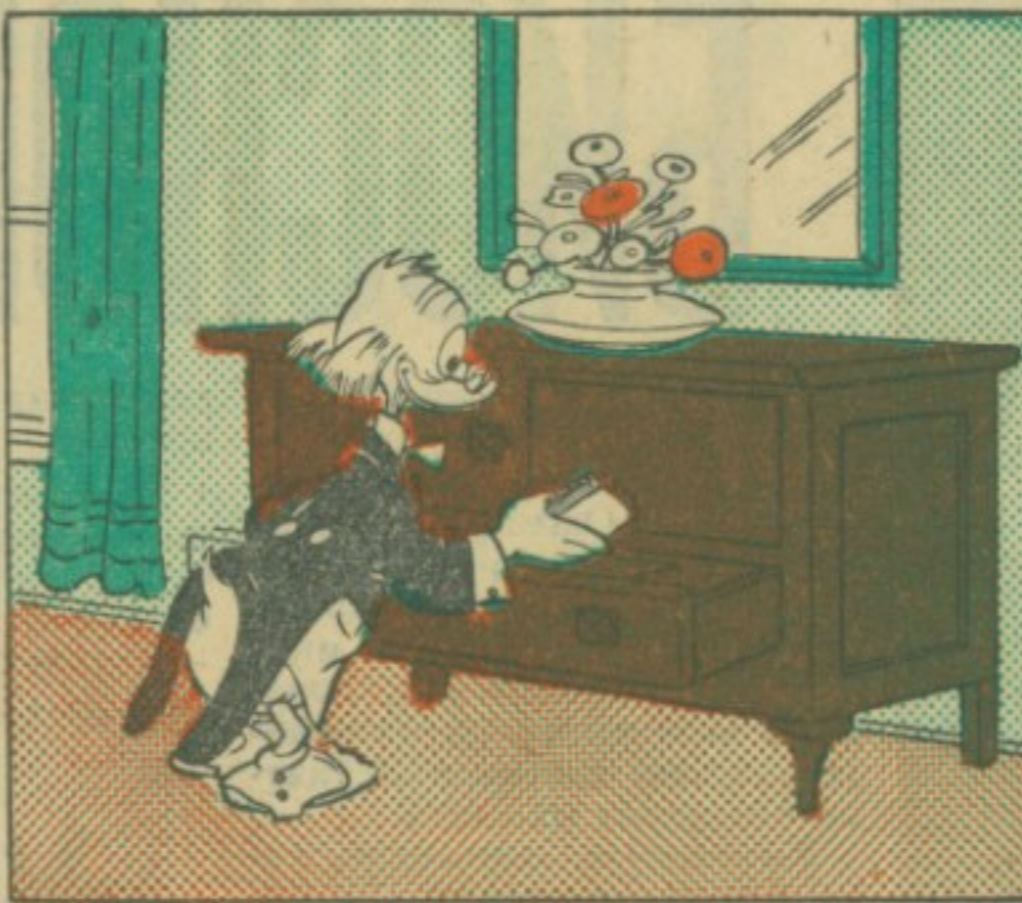

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ САМ СЕБИ
СПРЕМИО ВЕШАЛА

НИКОЛАС БОЈЕР ИЗ ВОДМИНА (ЕНГЛЕСКА)
НА ЗАХТЕВ ИЗАСЛАНИКА ЕДВАРДА VI
ПОДИГАО ЈЕ ВЕШАЛА ДА БИ ЈЕДАН
ИЗДАЈНИК БИО КАЖЊЕН — И ТЕК ПОСЛЕ
БАНКЕТА ПРИРЕЂЕНОГ У ЧАСТ ГЛАСНИКА
САЗНАО ЈЕ ДА ЈЕ ВЕШАЛА ПОДИГАО
ЗА СВОЈЕ СМАКЊУЊЕ!
(1551)

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

ВЕРОНИКА БАРТОН НОВА ТЕНИСКА ЗВЕЗДА

ВЕРОНИКА БАРТОН (ЛЕВО) СА ПУДИ КОНДОН КОЈА ЈУ ЈЕ ПОВЕДИЛА У ФИНАЛУ ЈУНИОРСКОГ ПРВЕНСТВА НА ВИМБЛДОНУ СЕПТЕМБРА ПРОШЛЕ ГОДИНЕ. ВЕРОНИКА ЈЕ ОВЕ ГОДИНЕ НАПУНИЛА 14. ГОДИНА.

Једна нова тениска звезда појавила се у Британији — то је 14-годишња Вероника Бартон, која је прошле године била најмлађа тенисерка која се квалификовала за финале јуниорског шампионата Енглеске у Вимблдону за последњу 41 годину.

Вероника је нежне грађе тако да се гледаоци често питају где налази снаге за овај напоран спорт. Главни тренер Британског тениског савеза Ден Мејскел каже за Веронику: „За њене године и њену телесну грађу она је невероватно снажна. Ја јој проричем сјајну будућност. Она је

веома интелигентна и има изванредну способност запажања. Све инструкције које јој дајем прихвата без поговора. Осим тога, она има изузетну способност концентрације — такву је имала још само Кристина Трумац у истим годинама. „За Веронику кажу да има темперамент праве спортисткиње и да увек игра пред публиком или на тренингу као да жели да освоји титулу шампионке.

Она има све квалитете спортисткиње, али јој недостаје ви сина — важан фактор за тенисерку. За следеће две године она ће морати да „пронађе“ неки начин да порасте. Она је свој играчки стил готово сасвим усавршила. Тренири сада покушавају да је оспособе за бољу игру на мрежи где Вероника, опет због виског раста, није у могућности да увек парира својим противницима.

Тренинзи одузимају Вероници много времена, а поподневним часовима увек ћете је наћи у просторијама чувеног Квинз клуба, где се играју

сви важнији тениски мечеви. Вероника је још ученица гимназије. Па када иде у школу? Како успева да одвоји време за учење? „Имам среће да ме разредни старешина разуме. Дозвољава да школу посећујем само пре подне. Професори ми пре подне кажу о чему ће предавати по подне, и ја истог дана увече научим лекцију“.

Вероника каже да ће студирати право, али да ће ипак постати тениски шампион Британије. Она све своје време не посвећује само тенису и школи. Иако је одлична ученица и поред тога што је прошле године успела да освоји ни мање ни више него девет тениских трофеја — између осталог и дубл за јуниорке — ако дођете у Вероникину фоту наћи ћете многобројне фотграфије и дипломе које све доче о њеној спортој и уметничкој активности: она посећује часове балета, бањи се пливањем, скијањем на води и, сада зими скијањем по снегу.

ЈАРАЦ И ФУДБАЛ

Један разбеснели јарац довео је у питање исход фудбалске утакмице одигране у италијанском граду Алменезе.

Навални играч домаћег тима успелом соло акцијом прешао је све играче противника Сант Дунбона и нашао се сам пред њиховим голом. Али ипак није пуцао био је заузет важнијим послом побегао је од разјареног јарца који је,

не зна се како ни откуда ушао у игралиште. Подивљала животиња је савладана али играчи „Алменезе“ нису успели да се после прекида приберу и изгубили су утакмицу са 3:1.

Да ли је овај резултат регуларан, о томе треба да донесе одлуку покрајински фудбалски одбор у Бергаму.

Уређује: Паја Патак

Ко је крив?

Пошто је прегледала Гајин домаћи задатак учитељица рече:

— Не могу да схватим како један човек може да направи толико грешака.

— Нисам био сам, помогао ми је мој ујак Паја — објасни јој мали Гаја.

— То је човек који уме да измисли више од десет назива за једну исту врсту чорбе — спремно је одговорила Пата.

Пре три године

Неки пријатељи позвали Шиљу у лов на фазане. Кад су се птице појавиле, Шиља наменили и опали из пушке и кад виде да једна пада — сав срећан повика:

— Није лоше! То је већ друг!

Један од присутних ловаца га изненађено погледа и ушита:

— Побогу, човече, кад сте већ стигли да убијете две птице?

— Пре три године једну — одговори задовољни Шиља.

Најбољи лев

— Био сам пре вас код два лекара — жали се Пера Ждера једном чувеном специјалисти. — Обојица су ми просто наредили да смирам бар девет килограма. Само, један ми је препоручио да много ходам, а други да одем у бању. Шта да учиним?

— Да одете у бању нешице.

Тачан одговор

Одлучила Пата да постане узорна домаћица па се уписала у школу кувања. Редовно је посећивала све часове и најзад се пријавила за испит. Практични део испита са успехом је положила. И њеним одговорима из теорије кулнарства предавач је био задовољан. На крају јој је поставио последње питање: — Кажите нам шта је то џеф кухиње?

Може и то

Шестогодишњи Раја виче у два сата ноћу:

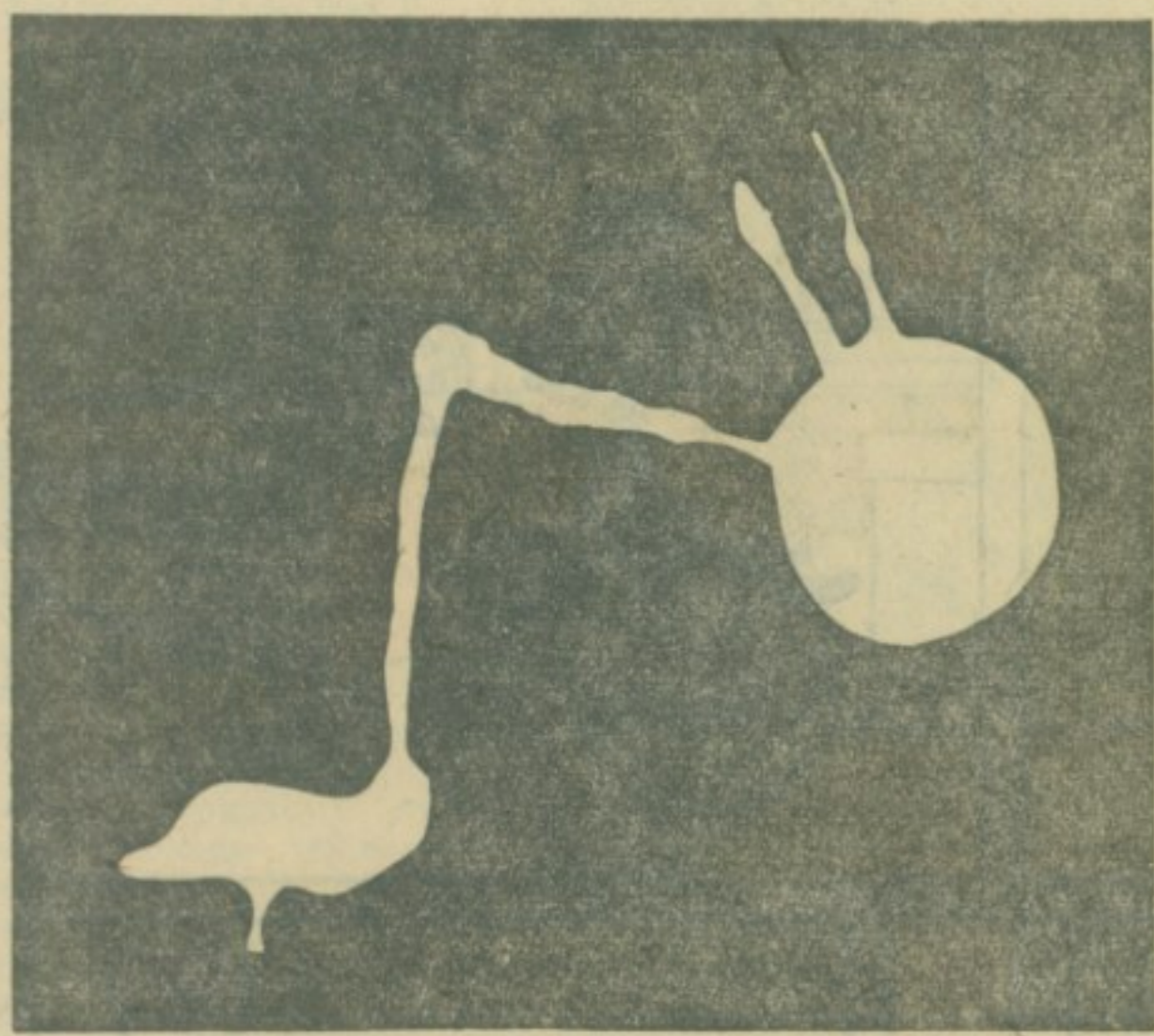
— Ујка Пајо, жедан сам!!

— Ако не ућутим ја... љути се ујка Паја.

— Донеси ми — плаче Раја. — Хоћеш да се дигнем и донесем ти батине.

— Хоћу, ујка Пајо — каже му поспани Раја — али у исто време донеси ми и чашу воде.

БИОСКОП ПРЕ 40 ВЕКОВА

ЛАВУД КОЈИ ЈЕ УЛОВИО ОГАЊ С НЕБА

Древни цртежи уклесани у камен — петроглифи — нађени су у многим областима Совјетског Савеза: у Сибиру, на Уралу, у средњој Азији у Карелији. Једна од најзанимљивијих група петроглифа налази се на источној обали језера Оњеге. Ту има око 600 цртежа — читава галерија слика! Стварана је вековима, у доба млађег каменог доба, у трећем и другом миленијуму пре наше ере.

Огроман труд уложили су преисторијски уметници: груби каменом орућем урезали су они на тврдој површини гранита фигуре животиња, птица, риба, змија, фантастичних бића и људи, симболе Месеца и Сунца. Техника им је била примитивна, али вештина готово савршена. Уметник је морао да има у глави јасан план цртежа: одлично око и сигурну руку; један једини ударца заостреним каменом могао је да поквари цртеж, и то непоправљиво јер гранит је „латно“ по коме се не може два пута сликати.

Необичан је избор места на коме су уметници стварали: при дну стене, на самој граници између обале и воде, нигде више. Само у најређим случајевима „сликар“ је одступао за највише два метра од те границе. Нема сумње да је такав рад био и тежак и опасан: уметник се стално налазио у опасности да се сурва у дубоко језеро. Сауда унаоколо било је много погоднијих и безбеднијих места, али уметник их је пренебрегао. Зашто?

Давно је још примећено да ове цртеже треба посматрати окренувши леђа језеру јер се иначе слабо виде. Сви наочници који су овде проучавали петроглифе запазили су такође да се слике најбоље виде у косим зрацима сунца. Светлост је најповољнија кад се сунце спушта ка хоризонту и када стене обасјава снаг коњих зракова. Очигледно, уметник је при избору места узимао у обзир и осветљавање.

„Имао сам прилику да посматрам те цртеже у време летњег солстиција, — пише један совјетски научник. — Тачка посматрања налазила се на трећем рту Пери-носа одакле се нарочито лепо и јасно видела композиција „Злочин и кажњавање жабе“.

У слици жабе представљено је чудовиште које намерава да прогута Сунце. Оно је, пак, представљено у животињском облику, као ирвас. Жабу гоци ловац који је бацио камену секиру. Испред зле жабе већ гори огањ (круг с малим краковима који симболизује арачење ватре) на коме ће изгорети њено тело.

Све до самог захода сунца петроглифи су били тешко приметни и готово су се сливали са оном. Али све се изменило када се сунце опустило сасвим ниско на хоризонту. Преко рта су почели да клизе сунчеви зраци и тамнооранџни угљачани гранит засјао је меком ружичастом светлошћу. Дотле једва видљиви цртежи планули су као мале сјајлице.

Призор је био заиста чудесан али и објашњив. Гранит

има, као што је познато, зрнасту структуру али се истовремено лако уобличава и глача. На Оњешком језеру њега је хиљадама година глачала вода. Линије и површине цртежа испуњене су многобројним кристалним призмама које много интензивније одбијају светлост но глатка површина око њих.

Уметник је, очигледно, тежио томе да цртежи у одређено време дана „оживе“. Али, особеност оњешких петроглифа не исцрпљује се овим ефектом: однос између сунца и слике још је много сложенији.

У зрацима сунца на заласку цртежи се — крећу! Ево шта се пред нашим очима догодило са композицијом „Зла жаба“. Кад су се кристалне „лампице“ у њој запалиле, она се наједном покренула. Жаба се приближава ирвасу (сад ће га прогутати), ирвас је почео да трчи, ловац је покренуо руке (машта посматрача лако допуњава овај његов покрет: он само што је хитно секиру десном руком а да би очувао равнотежу изабацио је леву руку у страну), секира се надигла над жабу (сад ће је погодити), ватра је запалила (готова да сажече мртво тело зле немани). Илузија покрета и радње била је потпуна.

Цртежи су се кретали четврт часа. Затим је сунце зашло и слике су се угасиле.

Ново чудо. Али и оно се може лако објаснити. Сетимо се данашњих електричних светлих реклама: наше око прима „трчећу“ линију малих сјајлица које се наизменично пале и гасе. Код петроглифа улогу сјајница играју групе призма на неравној површини цртежа које се у односу једна на другу налазе на разним нивоима. Те групе призма сунце не осветљавајединовремено. У равним тренуцима једне од њих добијају више, а друге мање светлости; према томе оне и различито одбијају светлост: једне јаче, друге слабије. У идучем тренутку допонај се мења: светлост се креће и осветљава нове групе призма. То кретање одсјаја посматрач прима као кретање самог цртежа.

флуктора. Водопад стално променљиве светлости час јаче, час слабије обливају стене уступајући место сенкама. Светлости и сенке крећући се преко стена долазе на цртеже...

Чаробна игра светлости и сенке захвата цртеж. И они одговарају на њу час јачим, час слабијим сјањем, почињу да подрхтавају, да се

крешу. И чим сунце зађе игра престаје.

Древни уметници су са задивљујућом тачношћу налазили таква места на стенама где су уклесани цртежи могли да „оживе“ у одређено време. Они су при томе морали да узму у обзир нагиб стене, једва приметну кривину њене површине, растојање од воденог огледала. Цртежи нису бојени јер за то није било потребе. С мењањем угла под којим светлост пада на стени се мењају све дугице боје: мале кристалне призме у петроглифима разлажу сунчеву светлост.

... Представа живих слика не траје дуго. Сунце залази за водену линију хоризонта и слике замиру. Али, своју улогу су за тај дан одиграле. Јер, на гранитном екрану био је приказан филм о тријумфу добрих сила. Непријатељу на појуку, људима на радост.

ЗЛОЧИН И КАЖЊАВАЊЕ ЖАБЕ

покрету. Сунце се полако клони заласку мењајући стално угао под којим његови зраци падају на стене, а вода игра улогу покретног ре-

флуктора. Водопад стално променљиве светлости час јаче, час слабије обливају стене уступајући место сенкама. Светлости и сенке крећући се преко стена долазе на цртеже...

НОВАЦ КОЈИ ИШЧЕЗАВА

Средином тридесетих година нашег века сопственике уличних аутомата у Енглеској снашла је права невоља: непознати преступници извлачили су из аутомата кутије цигарета и не помислајући да се потруде и обаве једну такву „досадну формалност“ као што је убацивање новчића од једног шилинга. Нико није могао да одгонетне како су то изводили. Ни у једном случају механизам ни

је био оштећен, а у „касама“ није било ни лажних монета.

Тек када је Скотланд јард ставио под пристојну све аутомате откривен је начин на који су пљачкани. Преступници су уместо новца употребљавали — лед. Једна добро организована банда из рајивала га је у облику плочица које су доносили до аутомата у нарочитим посудама са угљеном киселином. Леделе плочице биле су веома тврде и њихова температура износила је у тренутку убацивања у аутомат минус 50 степени. У аутомату су се плочице топиле, а вода је брзо испаравала. Сопственици аутомата били су принуђени да у апарате уграде додатни уређај који је убачене новчиће за извесно време задржавао поред електричног грејача. Прави новац се од тог загревања није мењао док

би „ледени“ брзо „сршавио“ губећи у дебљини и пречнику.

СРЦЕ НАВИЈА САТ

Једна јапанска фабрика часовника намерава да поново уведе у моду цепне часовнике. Фабрика ће применити исти принцип конструкције као код ручних аутоматских сатова који се навијају покретима руку с тим што ће цепне часовнике аутоматски навијати рад срца.

Носиће се, разуме се, у цепу на левој страни груди, код срца.

Једног дана док је радио за својим сликарским пултом на двору Карла V у Аугсбургу. Тицијан је случајно испустио кичицу. Моћни цар Светог Римског Царства, који је у то време владао већим делом Европе, хитро је клекнуо и подигао кичицу. Јер, познато је било да Карло V гаји према Тицијану осећање неограниченог дивљења. Он га је учинио војводом и витезом Златног мана, а затим је његовој деци подарио племићке титуле. Такве почасти није доживео ни један сликар ни пре ни после њега. Завидљивим дворјанима и велможима, који ништа друго нису могли него да шапућу од зависти, Карло V је једном приликом следеним речима затворио уста: „Војводе, није нам тешко да створимо хиљаде вас, али никада неће моћи да створимо другог Тицијана.“

Тицијан се заиста за живога нашао у изузетном и пољашњем положају. Његова три велика супарника Микеланђело, Рафаел и Леонардо да Винчи умрли су пре њега и оставили га као неприкосновог господара уметничког неба Европе. Владари су му клали своје гласнике и молили га да дође да ради за њих.

Тицијанова кичица врла је од живота и разноврсности. Она је оставила на платну смирене prizore побожности, али и устрепале слике живота и страсти, безбројне пастирске пејзаже и портрете

АУТОПОРТРЕТ

дивних Венера, жар ратног метежа и разне догађаје са стотину и више учесника бројне портрете који су истовремено студије карактера. Многим сликарима који су дошли после њега Тицијан је служио као узор. Ван Дајк, Рембрант, Веласкез, сви они били су под утицајем његова генија.

Рођен је 1477. године у Пјева ди Кадоре у италијанским Алпима. Тицијан Вечелно водио је порекло из породице судија и лекара. Једна легенда вели да је још у седмој години на зиду своје собе насликао једну мадону са дететом. Уместо боја послужио се соковима које је исцедио из цвећа. Породица му је била сиромашна, али га је далековиди отац, који је рано открио његов дар, већ у деветој години послао једном ро-

ТИЦИЈАН НЕНАДМАШНИ

ђачу у Венецију на сликарско школовање.

Тицијан је рано ступио у сликарску школу чувеног уметника Ђованија Белинија. Овај је одмах запазио страст свога ученика за боје, али и недовољну вештину у изражавању облика. Захваљујући Белинијевим напорима Тицијан је брзо постао и изванредан цртач. Међутим, прави Тицијанов учитељ који га је надахнуо стремљењем ка највећим дубинама уметничких достигнућа био је Ђорђоне. Он је био против Белинијевог стиља и тражио је да се људи представљају онакви какви су.

Утицај Ђорђона на Тицијана је био тако велик да су њихова платна необично личила. Једном се Ђорђоне примио израде фресака за Берзу немачких трговаца у Великом Каналу у Венецији. Ђорђоне је узео да слика фреске на главној фасади према каналу, а свом ученику дао је да ради на зидовима из мале уличице. Док су они сликали пролазници су застајали, посматрали и гласно коментаришали рад двојице мајстора. Из дана у дан гомила, која се

скупљала у малој уличици и дивила се уметности младог Тицијана, постајала је све већа. Када су фреске завршене Венеција је Тицијана прогласила за бољег мајстора што му Ђорђоне никада није могао опростити. Био је то крај њиховог пријатељства. Тицијан је прешао преко тога и када је Ђорђоне умро он је својом руком довршио недовршена дела свога учитеља.

Затим је умро и Белини. Тицијан је тада и званично проглашен за најбољег сликара Венеције.

Прва велика Тицијанова поруџбина било је Васкрсење за цркву Ферари у Венецији. То је велика композиција дуга седам и висока четири метра која се сва прелива од боја. Строгим свештеницима се та бујност и везаност за живот нису допале и нису хтели да га исплате. Тада се догодило чудо. Из целе земље, па чак и из Француске и Немачке, сјатили су се сликари да се диве делу и да га подражавају. Али највеће при знање у очима свештеника представљала је кеса златника коју је Тицијану лично по-

слао цар. Тада му је и црква исплатила награду.

Целог свог живота Тицијан је вршио експерименте са бојама тако да је постао прави чаробњак у владању сложеним законима њиховог слагања. Док су његови претходници увек прво скицирали оловком или кредом, он је одмах стављао боју на платно. Чинио је то у обилним слојевима, месно је боју на платну кичицом, ножем, па чак и прстима. Овај поступак се у приказивању живог људског тела и коже показао ненадмашним. На његовим платнима виде се прозачне вене и артерије, па чак и поре. Тицијан није људском телу давао ледену лепоту мермера већ то плину живота бића.

У доба открића Америке, сливања великих богатстава у

Европу, лаког живота, задвољства и распусности рене сансе, Тицијан је, мада богат, проживео миран и дуг живот у кругу породице. Други део свог живота он је провео по европским дворцима. Краљевци су му се дивили. Стекао је велику славу. Увек када је долазио у Венецију људи су му се уклањали с пута. Када је француски краљ Анри III посетио Венецију, тражио је лично да види Тицијана и изрази му своје дивљење. Велики уметник је у беспрекорном здрављу проживео 99 година. Умро је од куге за време једне епидемије која је у Венецији однела 50.000 жртава. Једну од својих најбољих дела „Нимфа и пастира“, насликао је последњих година свог живота.

УРБИСКА ВЕНЕРА

Извиђач Црвене армије Јудин Александар Дмитријевич под пуном ратном спремом испливао је на десну обалу Дњепра, уништио немачку одбрану и омогућио својој дивизији да пређе у напад

С БОМБАМА ПРЕКО ДЊЕПРА

Артиљерија засипа немачке положаје на десној обали Дњепра. Све је изорвано: земља и камен прште на све стране. Виде се пламени репови ракетних зрна „кашуша“, њихово страшно завијање цепа октобарску ноћ. Неколико хиљада бораца совјетске дивизије чека команду за јуриш преко Дњепра, чије се десне обале немачке јединице укопале у ровове грчевито држе.

Дивизија црвеноармејца се приближавала реци, борци су се провлачили кроз јаруге и увале. Пред собом су гурали понтоњске десантне чамце. Из виђачке чете дивизије већ је на обали. Један борац покуша да захвати воде у шлем из Дњепра, али га непријатељски митраљески рафал врати натраг. Командант дивизије обилази обалу и покупује припрему бораца. Назире њихове ликове и препознаје их у тами, а многе и поименично зна из ранијих борби. Командант дивизије се загледа у лице једног бораца, па упита:

— Па, Јудине, јеси ли спреман?

— Потпуно, друже генерале — пређе он руком преко бомби обешених о опасачу. — Са овим кромпирима ћу на другу обалу.

— Колико имаш кромпира, упита га командант када на његовом опасачу виде више бомби него код других бораца.

— Петнаестак. — Желим ти срећу! — рече генерал а затим се обрати ко командиру извиђачке чете. Један понтон треба одмах да пође на другу обалу. Потребно је 25 добровољаца који ће обезбедити да се дивизија искрца и пређе у напад.

Јудин се јавио међу првима.

У МАТИЦИ СМРТИ

На месту где је дивизија требало да пређе реку понтонима Дњепар је широк 500 метара. Први понтон се отисну са обале и заплови. Руке су снажно веслале, али је брзи ток реке вукао понтон низ воду. Борци на обали изгубише га из вида и он утону у густу помрчину. Чуло се само меко плускање весала. Си ва површина Дњепра личила је на бескрајну морску пучину. Сви напори веслача да одрже правац понтона, нису успели. Стихија реке све више га је заносила. На средњим Дњепар је био неукротив. Огромне матице ковитале су воду и поигравале се понтоном као играчком.

Стихија се препречила између бораца и друге обале, на којој су биле начичкане топовске и митраљеске цеви. После очајничке борбе у потпуној помрчини, борци су се отргли из матице смрти и сад су се нечујно приближавали обали. Изненада, непријатељ их је спазии и отворио ватру. Киша митраљеских рафала засула је понтон. Борци су посртали и нестајали у води. Јудин се чврсто држао на працу, очекујући обалу. Очи бораца су жељно тражиле земљу, али уместо ње — снажна експлозија. Топовска граната треснула је у сам бок понтона.

— Држите се! — успео је да им довикне командир.

Борци попадале у реку, а водени стуб шикну високо. Понтон је нестао, под таласима се појавила његова олупина. Јудин и неколико бораца који су успели да се одрже на води, пливали су према обали. Бомбе и муниција су их вукли на дно. Улагали су последње напоре да избегну сигурну смрт.

Јудин је пливао напред. Тонуо је, испливао и упорно се примицао обали. Тако је додирнуо тле и потпуно искр-

пљен, бауљајући по плићкаку дохватио се обале. За њим су испливали командир и неколико бораца. Немци су их приметили и осули ватру по њима. Јудин је пошао у напад. Кад су немачки војници спазии да се приближава њи

ковим положајима потрчали су му у сусрет. Он је откачио прву бомбу и бацио међу њих. Експлозија се утишала, неко је викао:

— Рус, предај се! Рус...

Пут су крчили бомбама и аутоматима и пузали напред. Немци су их стално позивали на предају. Морали су ићи на пред јер је сваки даљи корак на обали значио борбу за дивизију и њену победу. Десетак немачких војника који су по трећи пут покушали да опколе Јудина и његове другове, лежали су непомично на обали Дњепра.

ИСКРЦАВАЊЕ ДИВИЗИЈЕ

Изненађени Немци на десној обали Дњепра пуцали су на све стране. Јудин је посматрао како из непријатељ-

ских митраљеза сева искрчила ватра, привукао се бункеру и бацио бомбу. Пламен је сукнуо кроз бетонске отворе и митраљеци су ућутали. Најопаснији бункер на путу дивизије био је савладан. Из непосредне близине се зачуо још један немачки митраљез. И он је бесомучно тукао обалу. Када му се Јудин приближио, угледао је цев како

вири из бункера. Убацио је бомбу поред саме митраљеске цеви. Покушај Немаца да побегну из суседних ровова у безбедније заклоне, спречио је командир извиђачке чете својим аутоматом.

Готово двеста метара у дубини немачке одбране, комсомолац Јудин и његови другови борили су се на живот и смрт. Меци су били на измаку, аутомати празни, а и снага на крају.

— Колико бомби још имамо? — упитао је командир.

— Само још једну — одговорно је Јудин.

Са Дњепра се још ништа не чује. Узалуд покушавају да прокину кроз тмину иде ли дивизија. Онда је дошао највећи Јудинев подвиг ове ноћи, и то у прави тренутак. Његовом оку извиђача ништа није могло да промакне иако је била мркла ноћ. С једног брежуљка угледао је у непосредној близини топовску цев, уперену према обали. Топ је био маскиран, Немци су у потпуној тишини припремили лафета топа. Експлозија је била страшна. Топовска муниција је разнела један део брежуљка, а делови топа летели су кроз помрчину.

То је била последња бомба. Одавде непријатељ више није пуцао на понтоне. Кроз штектане непријатељских митраљеза, из стотине грла совјетских бораца чуло се „ура!“ Са пучине Дњепра бубња дивизијски троцевни митраљез „Максим“.

— Наши, друже капетане! Наши! — повикао је Јудин.

Дивизија се искрцала на десну обалу Дњепра без жртава. Храбри борац Јудин спасао је животе стотине својих другова. То се од њега ове ноћи и тражило.

Седамнаестог октобра 1943. године, непосредно после овога подвига на Дњепру, Президијум Врховног совјета, прогласио је Јудина херојем оцтабрина рата.

Као командир извиђачке групе Јудин се борио и у Пинским мочварама и био је међу најбољима и најхрабријим борцима своје дивизије. За те подвиге добио је високо одликовање Орден Лењина.

Херој Совјетског Савеза, Јудин Александар Дмитријевич данас живи у Архангелску. Завршио је Високу техничку школу и партијски је руководио у архангелском обласном комитету. Бави се питањима васпитања омладине.

МОРСКА ЗВЕЗДА НА ПАМИРУ

Окамењена морска звезда стара 80 милиона година откривена је на висини од 1500 метара на великој планинској висини Памиру у Централној Азији. Њено присуство на овом месту сведочи да је и овај крај некада био под водом исто као и Хималаји.

БЛАГО НА ДНУ МОРА

Истраживања лежишта драгих метала на дну мора дала су добре резултате. Откривени су петролеј и злато у Северном мору, злато у водама крај Аласке, калај и злато у близини обале Малезије.

Готово да нема телевизијског студија у свету који бар једном годишње

не приреди емисију погађања, такозвану квиз-емисију.

СВЕ НИШТА

Ко је, где, када и како измислио игру погађања у којој једна страна поставља питање а друга одговара?

Једном је неки духовити телевизијски конференцијер рекао да су квиз-игре највероватније измислили наши најстарији преци, човечеколики мајмуни. Пошто им је живот био досадан, почели су да задају различита питања и онај који је знао одговор добијао је награду: претварао се у човека.

У старом веку игре погађања биле су веома популарне. Митологија нам прича да је Сфинга волео ову игру и свима онима

који су пролазили крај ње постављала је само једно питање: „Ко изјутра иде

на четири ноге, у подне на две, а увече на три?“ У овој игри постојале су само две награде: прва награда — пролазник неће бити поједен; друга награда — биће поједен.

Победник у конкурс Едип лако је доказао да је Сфинга при томе мислила на човека. Бесна што се нашао неко ко је знао од-

говор — Сфинга се бацила са стене.

У средњем веку мало је шта додато овој игри сем што су пронађена нова мерила за оцењивање одговора што показује пример једног шкољастичара који је измислио питање: „Може ли бог да створи толико велики камен да га ни сам не може подићи?“ Ма шта питани одговорно на то питање, да или не, бог

је испадао посрамљен. Ипак, нашао се и трећи одговор: шкољастичар је спаљен на ломачи да више не би збуњивао људе својим незгодним питањима.

Игра погађања увукла се и у народне приче и бајке. У њима цар (краљ, шах, принц, махараџа, кан) каже мудрацу: (принцу, пастиру, Насрадин хоџи): „Ако не одговетиш одсећћу ти главу, ако погодиш даћу ти кћерку (пола краљевства, царство...!“

Страшан удар игри погађања нанела је изрека: „На питање једног глупака не могу одговорити ни десет мудраца.“ Али, ствар је спасао велики енглески

филозоф Бекон својом крилатицом: „Знање је снага“. Игра је после тога добила нов замањ и број питања и оних који су на њих одговарали незадрживо је растао из дана у дан. И расте још и данас — у телевизијским студијама.

ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ

ЧУЈ, БЕНЕ!
ТИ НЕШ ЗАКУЦАТИ
НА ВРАТА И ДОК
БУДЕШ РАЗГОВАРАО
СА СТАРЦЕМ,
ЈА ЋУ ОБИКИ
ОКО КУКЕ
И...

ТО ЋЕ
БИТИ ЛАКО!
У КУЋИ СУ
САМО ЈЕДАН
СТАРАЦ
И ЈЕДАН
ДЕЧАК!

КИЛОМЕТАР СЕВЕРНО
ОД КОЛИБЕ ЈЕ ЈЕДАН
ХРАСТ
ПОГОЂЕН ГРОМОМ!
ТРИ КОРАКА
ЈУЖНО ОД ДРВЕТА
ЗАКОПАО САМ
СВОЈ НОВАЦ!
АКО МИ СЕ НЕШТО
ДОГОДИ...
ТВОЈ ЈЕ!

ЗА-
ПАМТИЋУ
ТО,
ВИЛЕ!

ЕДВАРА ЈЕ
ИЗДАЛЕКА
ПРАТИО
ЛОПОВЕ.
ТАКО СЕ
ДОГОДИЛО
ДА СУ ОНИ
ВЕЋ НАПАЛИ
КУЋУ
ПРЕ НО
ШТО ЈЕ ОН
СТИГАО.
ЧУО ЈЕ
ПУЦАЊ.
ТАДА ЈЕ И ОН
ОПАЛИО...

ПРОМА-
ШИО САМ!

ПУЦАЊ ИХ ЈЕ БАР
УПЛАШИО! НАДАМ СЕ
ДА СЕ НИШТА ЗЛО НИЈЕ
ДОГОДИЛО!

У КОЛИБИ ЈЕ ЕДВАРА ЗАТЕКАО ЈЕДНОГ
СТАРЦА СМРТНО РАЂЕНОГ. ДЕЧАК ЈЕ КЛЕЦАО
КРАЈ ЊЕГА.

НЕ БОЈТЕ СЕ! ЈА
САМ ВАМ ПРИ-
ЈАТЕЉ! МОГУ
ЛИ ВАМ ШТО
ПОМОРИ?

МЕНИ
ВИШЕ
НИ-
ШТА
НЕ
МОЖЕ
ПОМО-
ТИ!

Шта би било да нису били...

Зашто Реноар није постао јавни бележник, а Пастер сликар? Ситнице које су одиграле пресудну улогу у животу великих људи.

ној немачкој збирци. Тада већ врло познат Мане је у једном тренутку оставио кичицу, погледао шта ради млада човек поред њега и узвикнуо: „Ах, јаднице, на шта то личи. Племениго би било

Када је Анри Бел имао 18 година веровао је да му војнички позив најбоље одговара. И заиста овај строго васпитани младић, који је сањао о томе да ће једног дана држати у руци маршалску палицу, убрзо је постао коњички официр. Међутим, он је имао још једну потајну страст: по зориште. Дружење с глумцима и књижевницима допринело је да се државни саветник, комесар за рат и француски конзул у Ватикану почне бавити писањем. И док је официр, чиновник и дипломата Анри Бел брзо заборављен, књижевника Стендала познаје цео свет као једног од највећих писаца Француске.

У младости Пастер је показивао велике склоности за цртање, нарочито за пастел. У 17. години он је изложио неколико својих пастела који су доживели запажени успех. Срећом „за човечанство, није се нико нашао да га охрабри у његовим уметничким настојањима. Тако се Пастер окренуо књизи и микроскопу и постао је један од највећих научника свих времена.

Једна од најсјајнијих слика Реноара „Жена са леземом“ представља супругу чувеног

сликара Клода Монеа. Она седи у трави док је њен син наслоњен на њу а један петлао их посматра. Реноар је насликао ово платно 1874. године када је имао 33 године. Занимљиво је да је истовремено са њиме исти призор сликао једанаест година старији Мане, исто тако славан француски импресионист. Његова слика, која је знатно мање запажена од Реноарове, налази се данас у јед-

обесхрабрити вас да се манете овог посла“.

Прича се да је Мане саветовао Реноару да се посвети позиву јавног бележника, да му је другом приликом рекао да би био изврстан кафеџија. Срећом, Огист Реноар није послушао савете заједничког старијег колеге и човечанству је остарио своја ненадмашна импресионистичка платна.

СВЕТЛОСТИ ВЕЛЕГРАДА

Некада су вешти дувачи стакла ручно правили сијалице. Из једне просечне радионице тада није излазило више од 150 сијалица дневно. Данас циновске

траке аутоматских машина избацују 72.000 комада на час!

Нови напредак у техници осветљавања представљае су флуоресцентне цеви које су

се први пут појавиле на светским изложбама у Њујорку и Сан Франциску 1939. године. Без усхијаног влакна тунгстена као код класичних сијалица, са утрлаљубичастим зрацима који бомбардују унутрашњу флуоресцентну оболу цеви и производе светлост, цев од 40 вати даје пет пута јачу светлост од сијалице са спиралним влакном која има сто вати. Велики флуоресцентни извори — права вештачка сунца — играју огромну улогу у цвећарству и повртарству.

Последњих година створен је један још савршенији извор светлости. То су сијалице од једног кварца. Узане и дугуљасте, налику на оловке, оне дају много јачу светлост од свих осталих данас постојећих сијалица исте величине. Једна таква цев величине ружа за усне производи исто тако јакну светлост као класична сијалица од 500 вати велика као бундева. Али то није једина предност сијалица од једног кварца. Она траје много дужи од својих старијих сестара и троши знатно мање електричне енергије. Уместо од стакла оболу сијалице је начињена од кварца који подноси знатно више температуре. У њеној унутрашњости могу да се произведу огромна усјања која дају светлост досада невиђеног сјаја и блештавости.

Будућност ипак припада електролуминисценцији, пријатној светлости која извире из саме материје, из великих зидних површина и са таванице. То су такозвани „светлосни сендвичи“ инкорпорирани у зидне преграде, зидове, таванице, па чак и у боје како би оне благо светледе у жељеном тону. Електролуминисценција се већ увелико примењује код инструмената за мерење и наставу.

ЈЕДНО ЗБОРИ — А ДРУГО ТВОРИ

Према Томасу Малорију, писцу књиге „Артурова смрт“, у којој су описани витезови округлог стола и њихове авантуре, идеалан центар мора да поседује следеће врлине: храброст, лојалност, учтивост, нежност према женама и оданост према пријатељу. Међутим, док је племић Малори знао тако лепо да набраја врлине које треба да красе једног центармена, сам се није држао ниједног од ових правила. Према подацима нађеним у архиви, Малори је ухапшен 1451, одведен пред краља и оптужен за више

разних злочина. Према тим оптужбама он је претњом изнудио новац од више лица, опљачкао један манастир и био умешан у отмицу неколико девојака. Све би му то ипак било опрштено да се није бунуо против владара што се сматрало за смртни грех. Краљ му је ипак опростио живот, али је Малори остао у затвору све до своје смрти 1471. године. За то време написао је своју чувену књигу у којој је до миле воље могао да говори о оним врлинама које сам није имао.

МАЛО ЗАНИМАЉИВЕ ХЕМИЈЕ

Десет хемијских елемената познати су људима још од пам тивека. То су: гвожђе, бакар, злато, сребро, жива, цинк, о- лово, калај, антимон и сум- пор.

Средином 18. века било је познато свега 14 хемијских е- елемената, а 10 година касније њихов број се попео на 59. У- очви откривања периодичног закона о хемијским елементи- ма (1869) у списку елемената налазила су се 63 назива.

Прави рекордер по броју откривених хемијских елемената је шведски хемичар Карл Шеље. Захваљујући њему чо- вечанство је дознало за по- стојање кисеоника, флуора, мангана, молибдена, баријума и волфрама. За Шељеом дола- зе његови земљаци Јакоб Бер- целијус и Карл Мосандер, за- тим енглески хемичар Хемфри Деви и француски хемичар Пол Лекок де Буабордан, који су открили сваки по четири елемента. На тај начин на ове научнике долази готово једна четвртина свих елемената поз- натих на Земљи.

Вештачки је добијено 15 хе- мијских елемената: техници- јум, прометејум, астат и 11 трансураничних елемената. Тра- гови техницијума, астата, неп- тунијум и плонијума већ су откривени и у минералима наше планете.

Најраспрострањенији еле- мент на Земљи — кисеоник — био је откривен тек 1776. го- дине.

Историја хемије познаје и списак лажних открића хеми- ских елемената који садржи о- ко 250 назива.

Два елемента била су најпре откривена у Сунчевој атмо- сфери помоћу спектралних ме- тода, а тек затим у Земљиним минералима. То су хелијум и техницијум.

Први спор о приоритету от- кривања елемената настао је између Јакоба Берцелијуса и немачког хемичара Мартина Клапрота. Данас се заслуга за откривање церијума припису- је обојици научника.

Распрострањеност хемиј- ских елемената на Земљи знат- но се разликује од њихове распрострањености у космосу. На Земљи на првом месту сто- је кисеоник и силицијум, а у космосу водоник и хелијум.

ДРУГЕ ЗЕМЉЕ — ДРУГИ ОБИЧАЈИ

Жене индијанског пле- ма Јахган заиста не могу да се пожале да нису рав- ноправне с мушкарцима, бар што се тиче поделе ра- да. Ово индијанско племе живи у хладним пределима крајњег југа америчког континента на Огњеној земљи а главни извор хра- не им је лов на фоке. При- том је интересно да они крећу у лов полунаги и да у воду улазе не муш- карци већ жене. Док муж- седи или стоји у чамцу са копљем помоћу којег ло- ви рибу и фоке, дотле же- на или жене веслају. Кад наиђу на опасна места где би крхки чамца могао да налети на неки камен, же- не улазе у воду и вуку ча-

мац везане конопцима за њега. Иначе, њихови чам- ци се праве од брезове ко- ре и ретко кад трају више од годину дана. Према о- бичајима племена мушкој деци је забрањено да уче да пливају, то је дозвоље- но само женској. Временом девојчице се навикну на хладну воду, која је рет- ко кад топлија од десет степени, и она им нимало не штоди.

ЗАКОН ШТИТИ ПРАСИЋЕ

Фотографија коју доноси- мо снимљена је пре кратког времена а приказује тренутак из једног холандског села. Прасад су узета из припло- ног запата и само међају ме- сто боравка. Иначе, клање прасади у Холандији је зако- ном забрањено и само у из- весним приликама то може дозволити ветеринар.

У НЕКОЛИКО РЕДОВА

За протеклих сто го- дина мозак Француза постао је за 2% тежи, али им се зато умањи- ла способност за хода- ње, свакако због све чешћег коришћења ау- томобила.

Упркос пропаганди против пушења, дневна потрошња цигара и ци- гарета у Француској достиже 280 тона.

Од свих француских писаца у свету се нај- више читају дела Сент Егзиперија. Преведена су на 97 језика и про- дата у 140 милиона при- мерака.

РЕЧ У БАКАРНОЈ ЖИЦИ

Средином прошлога века наше новине, првенствено оне које су излазиле ван тадашње кнежевине Србије, у земљама аустријске царевине, на својим страницама имале су и посебну рубрику „примљено жицом“, што је требало да значи телеграфским путем. Али, не треба мислити да су те вести баш увек примане „жицом“, јер би то одвише стајало скромне редакције које су ионако једва састављале крај с крајем. У то време, телеграф је ушао у моду и требало

је да се и новине покажу како користе ово најмодерније и најбрже средство преношења писаних саопштења на даљину. У ствари, телеграфске вести састављали су наши први новинари из страних новина преносећи их сажето, а да би изгледале што уверљивије, као тек примљене телеграфом, они су уз речи, као да их је било тешко прочитати, стављали знаке питања или чуђења. Док су читали те вешто састављене новинске телеграме читаоци су имали утисак да је вест управо стигла из Мадрида, Париза, Лондона или из неког још удаљенијег краја света — и то како се онда говорило „жицом“ по „дроту“, по „бакарној жици“.

Први телеграм упућен електричним путем откуцан је Морзеовим знаковима 24. маја 1844. године у Сједињеним Америчким Државама. Те исте године телеграф је уведен у Русији, а годину дана касније у Француској. Године 1846. телеграфска мрежа поставља се у Аустрији, Турској и Белгији. На територији наше земље прва телеграфска линија повезала је Марибор — Цеље — Љубљану 1849. године. Како су телеграфски водови били израђени од чисте бакрене жице, то је и телеграф у народу назван „бакрена жица“, а Хрвати су му сковали и домаћи назив „берзојав“.

Први град у Хрватској који је добио телеграфски уређај био је Загреб. До њега је спроведен вод од Зиданог Моста, с линије која је повезивала Беч с Трстом преко Марибора, Цеље и Љубљане. Иначе, увођење телеграфске линије у Хрватској задавало је прилично муке и мајсторима који су тај посао радили а и властима. Пронео се глас у народу да ови силни стубови који се подижу и повезују жицом не служе, у ствари, ничем другом већ само господи која се „на дрот договара како ће што пре дохакати јадној сељачкој сиротињи.“ А осим тога привлаче громове и нагонне град. Због тога се дешавало да је преко ноћи нестајало на десетине постављених телеграфских стубова заједно са бакарном жицом којом су били повезани. Власт је предузимала све могуће мере да то спречи. У посебним претелим „огласима“ указивано је да се „више пута догодило да је на берзојавној линији водени дрот украден и оштећен“. Штеточинама је власт претила „строжијом тамницом од једне до пет годинах данах“. Међутим, сељаци бакарну жицу нису скидали само из да тако кажемо, идејних разлога, већ и из практичних — „што им је била потребна за неке њихове домаће ствари“. У борби за телеграф чак су били ангажовани и свештеници. Они су у својим проповедима говорили како је „берзојав кроз бакрену жицу исто као и глас господњи који се тајанственим

путевима јавља својој деци. И као што глас господњи не могу сви да чују него само ода брани, тако је исто и с берзојавом“. Па ипак, и поред свих неприлика, 13. септембра 1850. године, како су писале загребачке „Народне новине“ — грађење телеграфа од Каменитог (Зиданог) Моста до Загреба данас је договорљено, дочим је бакрена жица до државне куће (бански двори) испељана. Наскором дакле, започете и берзојавно опћење између главног града наше домовине и Беча.

Први телеграм из Загреба у Беч упућен је 28. септембра 1850. године тадашњем бану Јелачићу, који је на њега одмах и одговорио. Читава процедура трајала је свега два часа и 20 минута. И све се могло врло лепо да прочита на нашем хрватском језику. Саопштавање вести путем „бакрене жице“ или „берзојава“ било је врло скупо. За један телеграм од 20 речи од Загреба до Беча, и то преко Љубљане, плаћало се око 25 форинти колико је стајала једна добра крава.

Телеграф је испрва служио само за службена саопштења, а касније су почели њиме стизати и извештаји са бечке берзе. Тек десетак година после увођења телеграфа у Загреб, он је све више служио и у јавне сврхе, јер је тарифа била снижена, па су га почеле користити новине за најважнија саопштења.

Од 1854. године почиње да се продужава телеграфска линија из Загреба с градовима у унутрашњости Хрватске, најпре с Карловцем, па онда с Госпињем, а преко њега са Задром и Сплитом. Године 1855. телеграфска мрежа постаје све шира и њена дужина износила је 868 километара, а 20 година касније у Хрватској су радила 73 телеграфска уреда. Послати телеграфску поруку тада је већ била сасвим обична ствар. Први достављачи телеграма у Хрватској нису били поштански службеници, јер је „телеграф-мајстор“, као врло цењено стручно лице чак и с посебним рангом у тадашњој чиновничкој хијерархији, само примао и одашињао телеграме. Први достављачи телеграма — „гласници“ — јављају се 1854. године. Они су у вршењу своје дужности заштићени државним законом и сваки напад на њих сматрао се исто тако тешким злочиним као напад на дилижанска, поштанска кола, на путнике у њима и на аманете који су они преносили. До тог времена телеграме су достављали тамо где је била железница — „чувари железничких пруга“, а највише „чистатељи цести“ (путари).

Док је у Хрватској постојала већ прилично раширена телеграфска мрежа, у тадашњој кнежевини Србији тек је почела да се успоставља, и то најпре с иностранством. Прва телеграфска веза у Србији успоставља на је између Београда и Земунa, тј. између Србије и Аустрије (март 1855). Тада Земун још није био повезан телеграфски са Загребом већ с Мађарском те су тако и прве телеграфске везе Србије с иностранством текле преко Мађарске, Будимпеште, и одатле се разгранавале широм Европе.

У новембру 1854. године отпочела је изградња прве телеграфске линије у Србији и то од Београда до Алексинца, с једним краком према Крагујевцу, да би коначно 15. априла 1855. године стигао први телеграм из Београда у Алексинац, тада гранични град на југу Србије. При постављању ове линије није било никаквих сметњи, али је она углавном изграђена сељачким кулуџењем. Сељаци су секли и обделавали телеграфске стубове, постављали и са стручним мајсторима „извијали“ бакарну жицу и прислушкивали по стубовима „да ли се што чује од онамо“. Када је 1865. у Паризу основан Међународни телеграфски савез, кнежевина Србија је већ идуће године примљена за његовог члана.

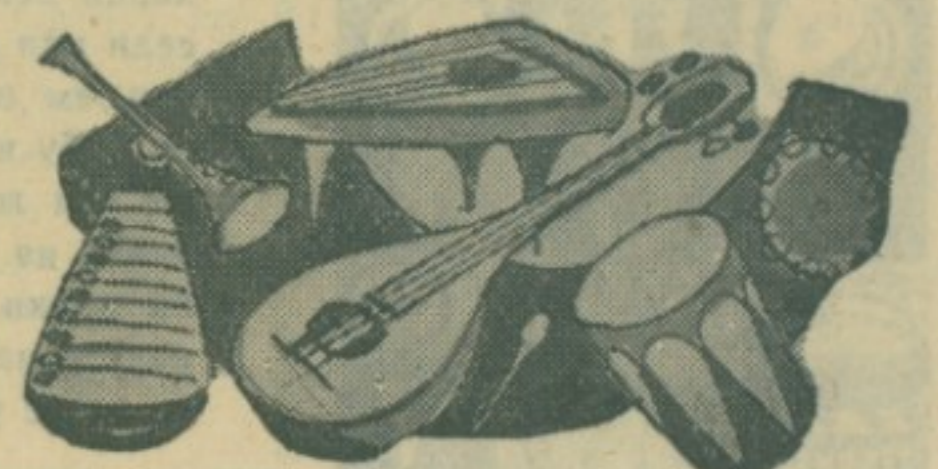
Телеграф и телеграфисти у нашој књижевности често су били предмет и приповедака, а посебно телеграфисти као ликови нарочито у Срба. Први телеграфисти у Србији, док се није створило домаћи кадар, били су странци. Владлајући слабо српским језиком, они су га често изопачавали при одашињању и примању текстова тако да је долазило до комичних а и трагичних неспоразума.

УДВОСТРУЧЕНА СИГУРНОСТ

Парламент британског острва Олдерни, које се налази у Ламаншу, одлучио је недавно да удвостручи своје полицијске снаге. Досад једини полицајац на острву добио је још једног колегу.

НАЈБОГАТИЈА ЗБИРКА МУЗИЧКИХ ИНСТРУМЕНАТА

Институт музикологије у Гетингену има најбогатију збирку музичких инструмената: хиљаду врста.

КАКТУСИ — ДРОГЕ

Из кактуса пејоте, пелоте и пијуле који расту у Мексику добија се опојно средство које код оних који га узимају изазива неприродно добро расположење. Али, то није све: после извесног времена пулс се успорава, зенице прошире, разум се помути и човек има разна привиђења. Врачи и свештеници старих Ацтека добро су познавали дејство сока из ових кактуса и користили се њиме не само приликом разних обреда већ и да увере људе у своју натприродну моћ.

АЛИ БАБА И ЧЕТРАДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

ТАКО! ДОЧЕПАО СЕ КОЊА И ОДЈЕЗДИО ОДНОСЕБИ МОЈУ ВЕРНУ АЈШУ! ЗНАМ КУДА ЋЕ ЈЕ ОДВЕСТИ! ИДИ И СПРЕМИ МИ КОЊА, НИКИ!

Претпо-стављајући да ће вођа разбојника одвести ајшу у пећину с благом али баба није повео своје момке јер није желео да их упукује у тајну. Зато је кренуо сам...

У ОСВИТ ДАНА...

РАЗБОЈНИК МЕ СИГУРНО ОЧЕКУЈЕ! АЛАХА МИ, СКУПО ЋЕ МИ ПЛАТИТИ АКО ЈЕ УЧИНИО АЈШУ КАКВО ЗЛО!

ВЕЛИКА КАМЕНА ВРАТА БЕШУМНО СУ СЕ ОТВОРИЛА КАД ЈЕ АЛИ ИЗГОВОРИО МАЂИЈСКЕ РЕЧИ...

УБИ, АЛИ БАБО! И БАЦИ МАИ... ИНАЧЕ ЋЕ ДЕВОЈКА ОВОГА ЧАСА УМРЕТИ!

НЕ СЛУШАЈ ГА, АЛИ БАБО! АКО БАЦИШ МАИ... УБИЋЕ И ТЕБЕ И МЕНЕ!

НАС МОЖЕШ УБИТИ! АЛИ ЗАР МИСЛИШ ДА САМ КРЕНУ ОВАМО НЕ РЕКАВШИ СВОЈИМ ПОВЕРЉИВИМ ЈУДИМА КАКО СЕ УЛАЗИ У ПЕЋИНУ?

ШТА?

ХАЈДУК ВЕЉКО

УРТА
И
ПИШЕ Ћ. ЛОБАЧЕВ

КРОЗ НОК СЕ РАЗЛЕГЛА ПУЦЊАВА,
КОЊСКИ ТОПОТ ВИКА, ЗАПОМАЊАЊЕ...
САЊИВИ ТУРЦИ ГУБИЛИ СУ ГЛАВЕ
НЕ ДОСПЕВАЈУКИ НИ ДА ИСПАЛЕ
ПУШКЕ, СА ПОЛУИСУКАНИМ
САБЉАМА.

СПАСЛИ СУ СЕ ЈЕДИНО ОНИ
КОЈИ СУ ПОД ОКРИЉЕМ
НОКИ УСПЕЛИ ДА СЕ
ДОЧЕПАЈУ ТИМОКА.

ПО-
БЕДА
ЈЕ
БИЛА
ПОТПУ-
НА...
ОД
ВЕЛИ-
КОГ
ПЛЕНА
У
ОРУЖЈУ
И
АРАПСКИМ
КОЊИ-
МА,
ВЕЉКО
ЈЕ
ОПРЕМИО
СВОЈУ
ВОЈСКУ.

ПОБЕДА ЈЕ НАДА-
ЛЕКО ОДЈЕКНУ-
ЛА. ИМЕ ХАЈДУК
ВЕЉКА ТУРЦИ
СУ СА СТРАХОМ
ИЗГОВАРАЛИ.

ДА БИ СЕ ОБЕЗБЕДИО ОД НАПАДА,
ВЕЉКО ПОГРАДИ ШАНЦЕВЕ У
ВРАЖОГРИЦУ, ЗАЈЕЦАРУ, ГРЉАНУ,
СУМРАКОВЦУ, ПОЉАНИЦИ, ТРЕШЊЕВУ
И КРИВОМ ВИРУ.

ШАНЦЕВЕ ЈЕ ГРАДИО САРАЈЛИЈА ХАЏИ
НИКОЛА МИХАЈЛОВИЋ, ХРАБАР И УЧЕН
ЧОВЕК, ХАЈДУК ВЕЉКОВ БЕКАР.

НАРОД
ЦРНЕ
РЕКЕ
ДАХНУ
ДУ-
ШОМ.

ОСТАЦИ ЗВЕГОВА ПРЕТВОРИ-
ШЕ СЕ У БАЧИЈЕ, А ПОЉИМА
СЕ ЗАЧУ ЦРНОРЕЧКА
ПЕСМА...

ПЕТЛОВИ СУ ЗОРОМ ПОНОВО
БУДИЛИ
ДАДН...

ВЕЉКОВА
ЦРНА
РЕКА
БИЛА
ЈЕ
СЛОБОДНА.

Мах ШАХОВСКЕ ЛЕГЕНДЕ

Историја шаха стара је око 2000 година. Прве шаховске партије одигране су у Индији. Тада се шах звао чатуранга што дословно значи „четворородеони“ а представљао је борбени распоред индијске војске. Војску распоређену у четири дела сачињавали су слоновима, борна кола (или лађе) коњи и пешаци. Њима су били придодати краљ и војсковођа (данашња краљица) који су се ради веће сигурности налазили у средини трупа.

ЖЕЉА БЕН ДАХИРА

Легенда о постанку шаха прича о мудрацу Сиси бен Дахиру и младом краљу Шахраму који је био тиранин и глобно народ. Да би поучио краља како се без народа не може владати, Сиса бен Дахир изумео је игру шах и показао како и најслабија фигура — пешак може да одлучи исход битке на 64 поља и донесе победу. Краљ је брзо научио да покреће фигуре и одушевио се игром а мудрацу је понудио баснословну награду.

Сиса бен Дахир затражио је од краља привидно скромну награду: да му се испоручи она количина жита колико износи кад се на прво поље шаховске табле стави једно зрно, на друго два, на треће четири и тако даље на свако наредно по два пута више него на претходно. Краљ је сматрао да се ради о безначајној количини па је предложио творцу шаха да пренамени жели и затражи нешто

вредније. Било је веома изненађен кад су му саопштили да у читавом свету нема толико жита да би се удовољило жељи Сисе бен Дахира. То је била количина од 18. 446. 744. 073. 709. 551. 615. зрна жита односно осамнаест били она мерица жита. Као успомени на овај догађај, каже легенда на крају, шаховска поља називају се у Индији „кохтасара“ што значи амбар.

О ШАХУ И ГЛАДИ

Два брата, овог пута они се зову Лид и Тирхеније, измислили су шах, каже легенда. Била је глад, велика, страшна глад. Могло се живети само ако се она надјача и за-

борави. Они су изумели шах и играли су га тако страшно да су заборавили на јело. У току три дана само су у два маха јели. Остало време су им испуниле шаховске партије којих је било безброј.

ПРОБЛЕМ ИЗ ОПКОЉЕНОГ ЗАМКА

Шведски краљ Карло XII налазио се са војском опкољен у једном замку. Иако је ситуација била тешка, он је спокојно играо партије са својим саветником Гротусеном. На табли се створила позиција из које је краљ објавио мат у 3 потеза. У том моменту долетело је зрно и погодило му фигуру која је пала. Гротусен је хтео да је поврати на таблу али га је Карло од тога одвратио и из новонастале позиције објавио му мат у 4 потеза. Наредно зрно му је однело још једну фигуру, али не и могућност да објави нови мат. Овога пута Гротусен је добио мат у 5 потеза!

ШАХ У ЕПУ „ШАХНАМА“

Једну легенду о постанку шаха налазимо у јуначком епу „Шахнама“ чији је аутор највећи персијски и један од највећих епских песника на свету Фирдуси (право име Абулхасим Мансур, око 940—1020 године). У њему је изнета ле-

генда о индијским царевицама Гаву и Талханду. Они су се после смрти оца Намхура завадили и као резултат неслоге међу браћом дошло је до сукоба њихових војски. Трупе Талханда су претрпеле пораз и биле уништене, а он је после битке завршио живот на леђима слона. Мајка, пошто је сазнала вест о смрти млађег сина Талханда у дубокој жалости и очајању окривила је Гаву за убиство брата. Желећи да утеши мајку и докаже да Талханд није био убијен у борби, он је сакупио мудраце из свих делова Индије. Један од њих, који је важио за највећег јунака у Индији и најмудријег од свих, решио је задатак који је поставио Гав. Он је таблу, која је представљала бојно поље поделио на квадрате и на њој приказао ток битке, пораз једне армије при чему је сачувао живот њеног војсковође.

РОЂАЦИ ИЗ СВЕМИРА

Претпоставља се да на другим планетама има живих бића. „Ако постоје, она су или од материјала чврстог као камен или пливају у мору амонијака“ — изјавио је британски научник И. Т. Вилијамс на једном конгресу научника у Саутемптону. По њему није искључено да су то бића са 15 ногу, три ока и дугачким крацима који им служе као руке, бића каква се обично описују у научно-фантастичним романима будућности. Други британски научник помиње могућност успостављања радио-везе са другим световима. Педесет светлосних година далеко од Земље, постоје можда планете на којима живе људи интелигентнији од нас... Слика показује човека са Јупитера у мору амонијака. Графика је израђена према исцрпним упутствима обојице научника.

„ЛУНА-9“

ГЛЕДА ОКО СЕБЕ

Океан буре. Назив не одговара стварности. Овде не само да нема океана, него ни капљице воде. Нема их и не може их бити јер на Месецу нема атмосфере. И никада не дува ветар, никад нема буре.

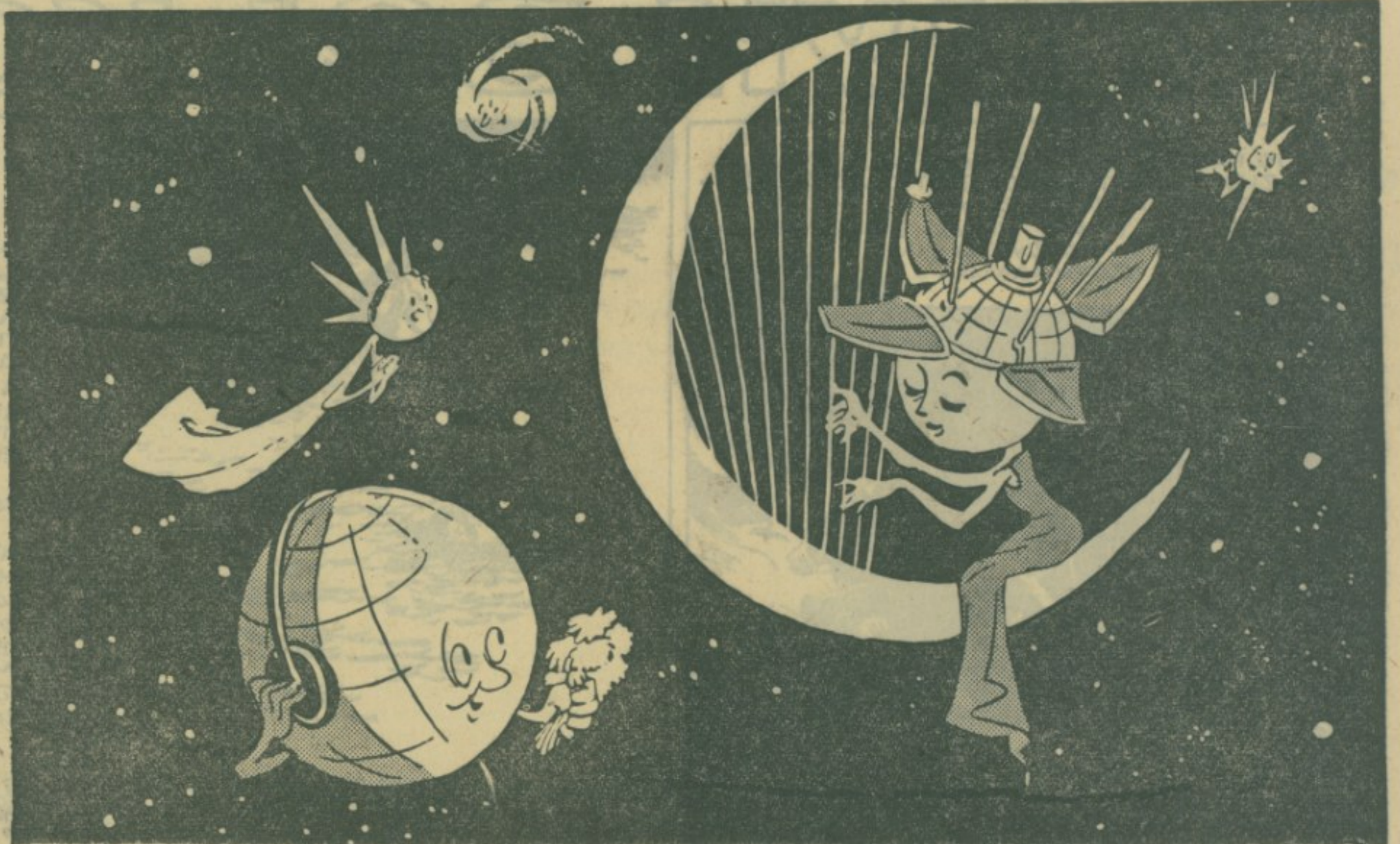
Океан буре је потопина чија дубина износи преко два километра. Ближе средини Месеца није се велика прстенаста гора: Коперников кратер. Према крају Месечевог диска налазе се кратери Рејнер и Марије — западно од њих спустила се аутоматска станица. Од Марије се на све стране шире светли зраци. Засад је тешко рећи шта ти зраци представљају. Можда је то прашина избачена из кратера? Ти светли зраци сасвим се добро виде са Земље али ако бисмо се нашли на месту спуштања „Луна-9“ питање је да ли бисмо их видели јер је хоризонт на Месецу много скученији него на Земљи. Унаоколо је равница покривена сивим камењем испресецана многим пукотинама и левкастим удубљењима.

На Месецу нема лепих пејзажа као на Земљи. Нема ни правог неба. Небо над

Месецом је сасвим црно, а звезде на њему не жмиркају и могу се видети и по дану.

Изглед сазвежђа посматраних с Месеца исти је као са Земље. На Месечевом небу могу се наћи Велики Медвед, Мали Медвед са Северњачом и друга сазвежђа. Само Северњача не показује север. Месечево звездано небо креће се око звезде Омеге из сазвежђа Змаја чије се звезде налазе између Великог и Малог Медведа.

Да смо се у тренутку примесечења „Луна-9“ нашли на месту где се она спустила, на фону сазвежђа Стрелца видели бисмо нашу Земљу. Ако бисмо се окренули према југу, Земља би нам се налазила на левој страни, не много изнад линије хоризонта. А Месечева „северна“ звезда — Омега — готово је на хоризонту јер се рејон примесечења налази у близини Месечевог екватора. Нешто ниже од Земље видели бисмо Сунце како се диже са оне стране на којој се налази Коперников кратер. Додуше, Сунце бисмо морали да гледамо кроз густ филтер — тамно стакло — да не бисмо ослепели. А без

тамног стакла могла би се посматрати величанствена Сунчева корона која се са Земље види само у време потпуног помрачења Сунца.

Звездано небо полако се окреће. Петог фебруара Сунце је достигло висину на којој се на Месечевом небу налази Земља, а затим се

пело све више и више. Само Земља остаје на истој висини.

Недалеко од Сунца виде се планете Меркур и Венера а Марс је готово иза Сунца. Још две недеље после спуштања „Луна-9“ Сунце је светлело, а затим је зашло

иза хоризонта и наступила је двонедељна Месечева ноћ.

Месец се креће око Земље углавном под дејством двеју сила: привлачне снаге Земље која „задржава“ Месец и не дозвољава му да одлута у космичко пространство и правичне снаге Сунца која, тврде научници, ремети то кретање. Те две силе су основне. Месец такође привлаче Венера, Марс, Сатурн, Јупитер.

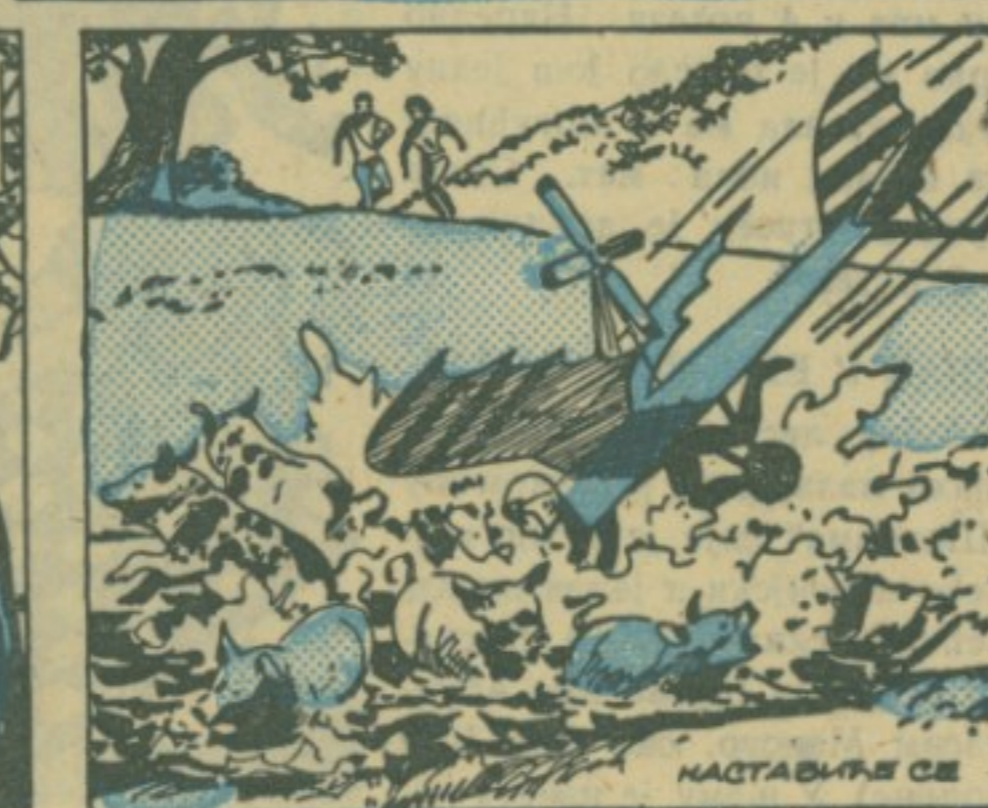
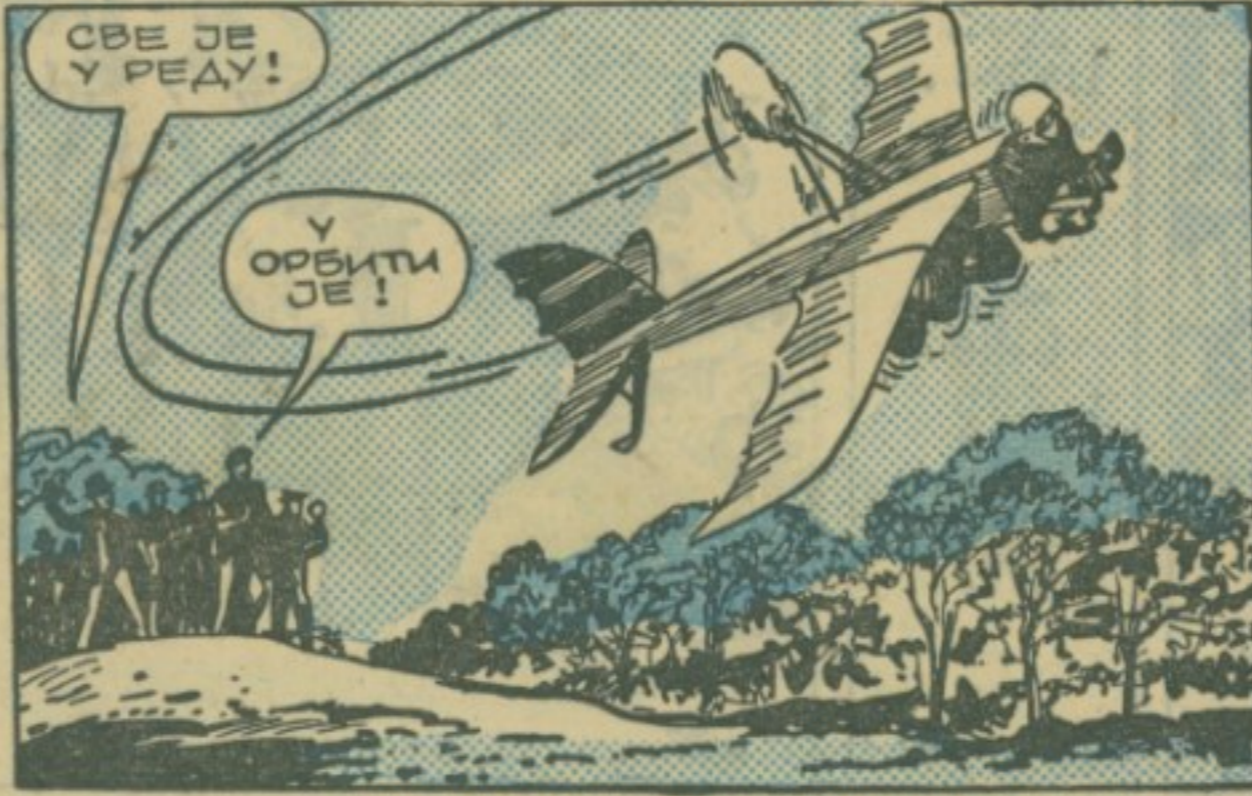
Када је Месец на небу, наше ноћи су прилично светле. Све се види: пут, куће, дрвеће, само се не може читати. А кад је на Месечевом небу Земља? На Месецу је тада толико светло да се могу читати од текстови одштампани најситнијим словима. Тако је светло због тога што Земља на Месечевом небу заузима површину која је 14 пута већа од оне

коју Месец заузима на нашем небу. Значи, размере овог природног извора светлости много су веће. Поред тога, и сам извор светли јаче јер је способност Земље да одбија светлост шест пута већа од Месеца.

Знате ли да и наша планета, као и Месец, има своје менаџере? Астрономи их називају: „млада Земља“, „луна Земља“, „дрва и последња Земљина четврт“. Изрази мало парају уши, зар не? То је само због тога што на њих нисмо навикли. До 1959. године није се могао ни замислити глагол „примесечити се“ мада он има исто онолико смисла и оправдања као и глагол „примењити се“ или „атерирати“. А од дана када се аутоматска станица „Луна-9“ меко спустила на Месец, глагол „примесечити се“ добио је пуно право грађанства.

WALT DISNEY

МАЈМУНСКИ СТРИЦ

ПИСМА ЧИТАЛАЦА

Драга редакцијо,

Редовно пратим „Политикин забавник“ иако ми је 27 година. Обрадовао сам се кад сам у задњем броју прочитао да ћете објављивати адресе па бих вас замолио да одштампате и моју адресу јер сам страстан филателиста и желео бих преко писам да размењујем марке.

Мандић Владо,
Бучићи — Нови Травник

Имам 15 година и желела бих да се дописујем са својим вршњацима из разних земаља. Размењивала бих плоче и разгледнице. Језик дописивања: српскохрватски и енглески.

Дивјак Мира,
Ваљево — Ж. Јовановића 1/IV

Ваш лист редовно читам и у њему налазим веома занимљиве ствари. То је један од наших најбољих забавних листова.

Ученица сам I разреда гимназије у Зрењанину. Сакупљам разгледнице, проспекте, сад сам почела и репродукције, а поред тога волим и музику. Имам 16 година.

Јевремов Милица,
Зрењанин — ученица I разреда
Друге експерименталне гимназије

Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства а нарочито из СССР. Уједно бих размењивао разгледнице и марке.

Борђевић Љубодраг,
уч. VIII разреда — Пирот,
Ул. Моше Пијаде бр. 120

Поштовани уреднице,

Зовем се Степа Перинац, имам 14 година и похађам VIII разред основне школе. Редовно читам ваш лист и желео бих, уколико је то могуће, да објавите у њему моју адресу. Хтео бих да се дописујем са својим вршњацима и стекнем нова пријатељства. Вршио бих размену фотографија глумца, разгледница. Навијач сам „Црвене звезде“.

Унапред захваљујем

Steva Perinat,
str. 1 Văcărescu 29
Timișoara — Rumunija

Зовем се Боровић Драшковић, имам 14. година и ученик сам VIII разреда.

Редован сам читалац вашег листа и желео бих да се дописујем са српскохрватском језику са мојим вршњацима из Југославије и мењам слике глумца, разгледнице и марке. Зато вас молим да објавите моју адресу у „Политикином забавнику“.

Унапред вам захваљујем

Drascovici Borivoj,
str. V. Lucaci 1 Bloc B, Sc A. et AP 15
Timișoara — Rumunija

Филм

НОВИ ФИЛМ

МОНИКЕ ВИТИ

Амерички синеаст Цозеф Лоуи, познат је нашој публици по филмовима „Ева“, „Слуга“ и „Бетонска цунигла“, снима ових дана у Енглеској свој најновији филм „Модести Блез“. Сценарио је направљен према истоименом стрипу који се свакодневно појављује у енглеском листу „Ивнинг Стандард“, а главну личност у филму игра Моника Вити позната из Антонионијевих филмова „Ноћ“, „Помрачење“ и „Црвена пустиња“.

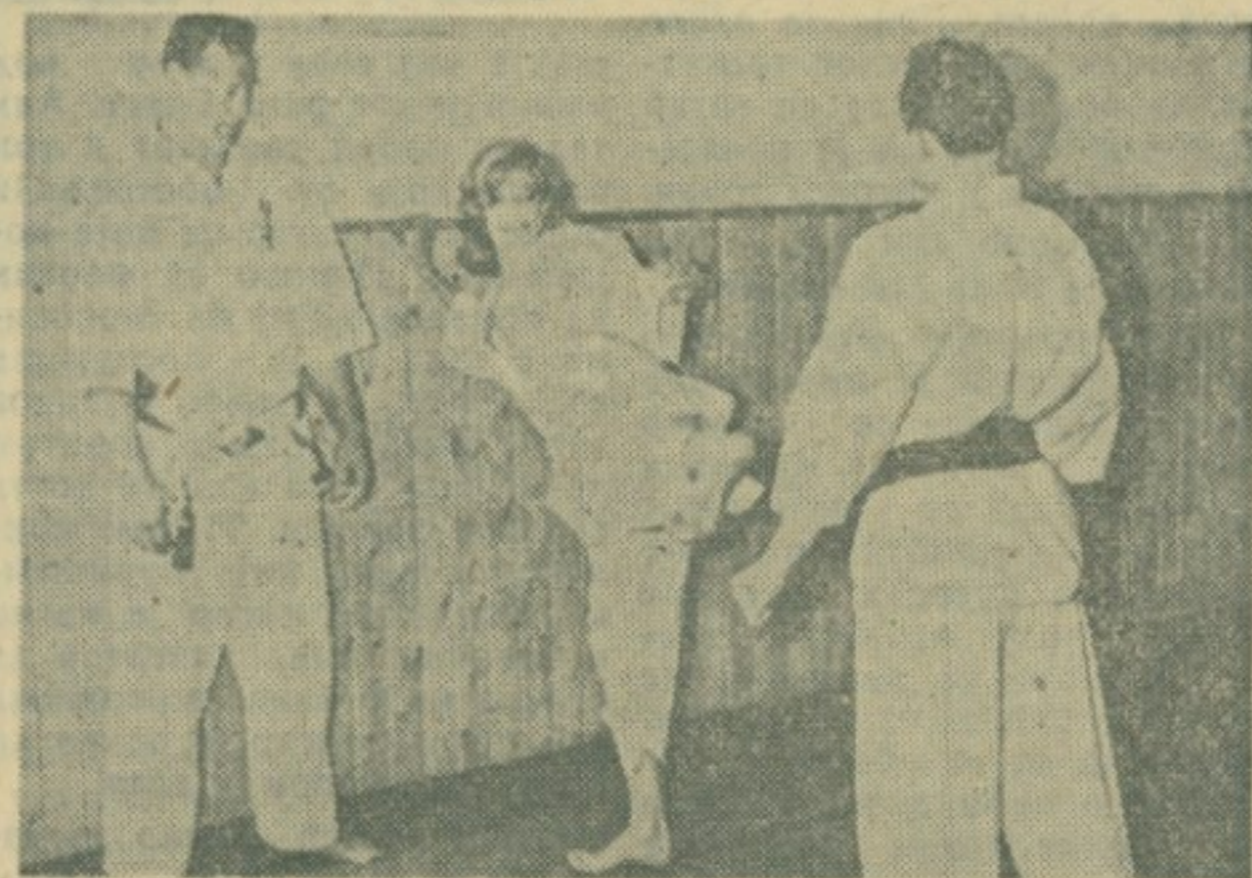
Педесет шестогодишњи режисер напустио је Америку кад му је Макартијева комисија затворила врата позоришта и филмских студија. Од тада (односно од 1954. године, живи у Енглеској и каже: „У Европи, режисер је заиста аутор свог филма. У Америци он је више нека врста стручног лица“.

У филму „Модести Блез“ Лоуи приказује невероватне авантуре и личности које су пародија типова којима се

на. У „Модести Блез“ она претвара мистерију у енергију и акцију. Улога Монике Вити више одговара роману „Модести Блез“ према коме је Еван Џонс написао филмски сценарио него стрипу који се свакодневно појављује у енглеским новинама. У роману Модести Блез има људске црте и особине, има приватан живот чега је у стрипу лишена.

Како Моника брани своју пошључку дијаманата од оних који хоће да јој је отму? Режисер је своју јувакињу снабдео тајним оружјем — триковима. У њеној ручној торби налазе се руж за усне у коме је сакривена токсична бомба, чешаљ-мач, упалач који избацује ватру, мисис који испушта балоне са СОС знацима. Њени лажни нокти су у ствари бодежи оштри као бријачи. У њеној огрлици налази се десет метара златне жице у случају потребе да се избаци сателит-релеј, а њен турбан се зачас претвара у гас-маску. Сваког јутра она организује свој распоред дневног посла према једном електронском рачунару који се налази на

њеном ноћном ормарчићу. Једнога дана Модести, незадовољна одговором који јој је дао рачунар, почиње да га вређа. На збуњеној машини, најпре почињу одједном да жмиркају све лампе, затим машина побесни и почиње да избацује серију одговора на картицама које лете по ваздуху и као какви пројектили гађају овог пута зачуђе-

ДА БИ УЛОГУ ШТО БОЉЕ ОДИГРАЛА, МОНИКА ВИТИ ЈЕ МОРАЛА ДА НАУЧИ КАРАТЕ И ЦУДО

ЈЕДНА ОД СЦЕНА ОВОГ НЕОБИЧНОГ ФИЛМА

ну Модести Блез. То је једна од најлуђих сцена овог трагикомичног филма.

ЖИВОТИЊЕ ЛЕВАЦИ

Као што је познато има много људи који се служе претежно десном руком или ногом, али и оних који се служе само левом. То зависи од распореда нерв-

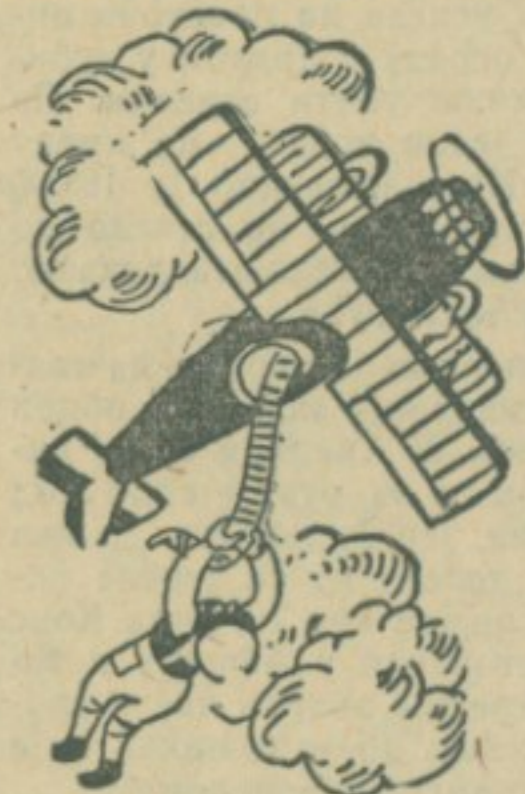

них влакана у мозгу. Исто то дешава се и са животињама. Обратите пажњу када одете у зоолошки врт и видећете да се већина мајмуна служи десном руком или ногом али да има који се служе само левом руком.

ЛАФАЈЕТОВА ЕСКАДРИЛА

За време првог светског рата, док је Америка још била неутрална, једна група америчких авијатичара отпутовала је у Француску и ставила се на располагање француској армији. Они су основали једну ескадрилу у априлу 1916. године и назвали је Лафаје-

това ескадрила према чувеном француском генералу и политичару Лафајету који се борио на страни Американаца у рату за ослобођење Северне Америке од Енглеске. Када је касније Америка ушла у рат, више од половине авијатичара је већ било погинуло. Оно што се десило једном од преживелих, Луису Стренџеру, заиста је тешко схватити. Док је авион летео он је устао да промени реденик на свом митраљезу. Изненада, услед налета ветра, авион се нагло накренио и, како није био везан, Луис је излетео из отвореног авио-

на. Срећом он је и даље задржао реденик у рукама и пењући се уз њега успео да уђе у авион и да га спаси.

МОЈ ДЕДА И ТИГАР

Књижевник Раскин Бонд рођен је у Индији и у себи има и енглеске и индијске крви. Пред романа пише повремено и своја сећања на Индију. Из такве једне књиге узета је и ова његова истинита прича

ашег тигрића Тимотија нашао је мој деда у дунглама Тераји, у близини Дехре, када се налазио у једној ловачкој експедицији. Пошто је деда живео у Дехри и одлично познавао читав крај, једна група ловаца из Делхија успела је да га наговори да пође с њима као саветодавац. Ловци су кренули у лов на тигрове.

Врли спортисти из Делхија нису уловили ниједног тигра, али је зато деда, шуњајући се једном шумском стазом на извесном одстојању од главне групе, открио једног малог тигра, дугачког свега 40 сантиметара, скривеног међу корењем дрвета бањан. Деда је донео тигра кући у Дехру и бака му је дала име Тимотије.

Тимотијево омиљено место у кући била је дневна соба. Завукао би се испод софе и рекао је ако би ко покушао да га одатле извуче. Када сам дошао да живим код деде одмах сам постао Тимотијева најомиљенија играчка. Ужаре ним очију и леђа савијених у лук, приближавао би ми се све ближе и ближе, да би ме једном зграбио за ногу. Затим би се преврнуо на леђа и бацајући се од одушевљења правио се да ће ме угрести за чланака на ноzi.

Када је мало поодрастао почео сам да га изводим у шетњу по улицама Дехре. Свет нас је обилазио у широком луку. Ноћу је спавао у делу стана који је заузимао наш кувар Махмуд. Моја бака је говорила: „Једног лепог дана, и то ускоро, наћи ћемо Тимотије како седи на Махмудовој постељи а од Махмуда — ни трага“.

Тимотијеве игре постале су „озбиљније“ и када је навршио шест месеци морали смо чешће да га везујемо. Чак је и послуга постала неповерљива

према њему. А када је Тимотије почео да се шуња за Махмудом са очигледно „нечасним“ намерама, деда је одлучио да је дошло време да нашег тигра преселимо у зоолошки врт.

Најближи зоолошки врт налазио се у Лукнову, неких 320 километара далеко. Деда је за себе и Тимотија резервисао цео купе прве класе и њих двојица кренули су на пут. Управа зоолошког врта била је пре срећна што добија једног добро украшеног и припитомљеног тигра.

Прва прилика да провери како се Тимотије сналази у кавезу указала се деди после шест месеци, када је с баком отпутовао у Лукнов да посети неке сроднике. Отишао је у зоолошки врт и упутно се право Тимотијевој кавезу. Тигар је био ту, склупчан у једном углу, већ потпуно одрастао, у свом сјајном, величанственом пругастом „капу-ту“.

— Здраво, Тимотије — поздравно га је деда.

Прекорачивши заштитну гвоздену оgradu, деда је протурio руку кроз шипке на кавезу. Тимотије је пришао и дозволио деди да га обема рукама загрли око врата. Деда му је миловао чело и голицао га по ушима. Кад год би Тимотије зарежао деда би га ударио дланом по њушци — тако га је умиривао док је још био у нашој кући.

Тимотије је лизао дедине руке. Али, увек би се узнемирио и одскочио када би леопард из суседног кавеза зарежао на њега. Деда би једним строгим „иш“ отерао леопарда и Тимотије би се вратио и наставио да му лиже руке.

Свет се окупио да би гледао овај необичан сусрет животиње и њеног бившег го-

сподара. Кроз масу се најзад пробрио један чувар и строго је запитао деду шта то ради: — Разговарам с Тимотијем — одговорио је деда. — Зар ви нисте били овде када сам га пре шест месеци поклатио зоолошком врту?

— Не, овде сам тек одско-ро — правдао се зачуђени чувар. — Молим вас, само наставите ваш разговор. Ја никако не успевам да успоставим контакт с тим тигром. Веома је зле нарави.

Деда је већ око десет минута миловао и ударцима по њушци смиривао тигра ако би овај почео да режи, када је приметио да га један други чувар посматра уплашеног погледа. Деда је препознао у ње му чувара који је био дежуран када је он донео Тимотија у зоолошки врт.

— Ви ме се сећате, зар не? — обратио му се деда. — Зашто не преселите Тимотија у други кавез, далеко од овог глупог леопарда.

— Али — стао је да муца чувар — то није ваш тигар.

— Знам ја да он више није мој — одговорио му је деда мрзовољно. — Ипак можете да прихватите мој предлог.

— Ја се одлично сећам вашег тигра — збуњено је наставио чувар. — Он је угнуо пре два месеца.

— Угнуо!

— Да, господине. Од запаљења плућа. А овај тигар уловљен је помоћу клопке прошлог месеца и веома је опасан!

Тигар је и даље лизао дедину руку и седио по свему уживао је све више у тој игри. Деда је извукао руку из кавеза покретом за који је изгледало да траје читав век. И лица и даље приљубљеног уз тигрово прошапутао је:

— Збогом, Тимотије.

А затим, добавивши чувару свој најпрезривији поглед, жустрим кораком напустио је зоолошки врт.

У УЛОЗИ ЖЕНСКОГ ЦЕМС БОНДА — ТАЈНОГ АГЕНТА 007, МОНИКА ВИТИ ИМА ЗА ПАРТНЕРА ЕНГЛЕСКОГ ГЛУМЦА ТЕРЕНСА СТАМПА.

он служи да би подстакло гледаоце на размисљања.

— То је — каже он — филм дун акције и неизвесности у коме има и хумора. Верујем да ћу бити први који ће успети да споји трагично са комичним. Хоћу да гледалац док посматра овај филм остане зачуђен и без даха особаћајући се при том обамрлости од страха омеом.

На питање новинара због чега је баш Моника Вити изабрао за ову „антиантонионовску“ улогу, Лоуи је рекао:

— Она је једна од најчувенијих глумица света а по мом мишљењу и најтајанственијих. Постоји „мистерија“ Вити. Моника Вити је плева, лепа и сензибилна жена, али врло чудна и тајанствена.

НОВИ ПНЕУМАТИЧНИ ЧЕКИЊ

Британски инжењери конструисали су нови пнеуматички чекињ за разбијање бетона и битумених слојева који је за разлику од ранијих необично бучних алата готово нечујан, а разбија подлогу двадесет пута брже од старих. Нови пнеуматички чекињ функционише на хидрауличном принципу. Помоћу њега један радник може за 34 минута да обави посао за који је раније четворица људи било потребно више од 18 часова.

ЕЛЕКТРИЧНИ ТАКСИ СА ТРИ ТОЧКА

Путничка возила имају два крупна недостатка која највише погађају људе у великим градовима: прво, заузимају велики простор и нису погодна за маневрисање у гужви, друго, производе огромне количине отпадних отровних гасова који загађују атмосферу. Једним ударцем један париски инжењер отклонио је оба недостатка. Уместо бензинског аутомобила он предлаже, за почетак, једини електрични такси од пластичне материје чији акумулатори могу да се обнове у свакој гаражи. Уместо да има четири точка као сва класична возила, мали електрични такси ће имати три. Напред ће се налазити два, а задњи ће бити тако подешен да ће захваљујући њему возило моћи у оба смера да се окрене за 90 степени у месту.

ЗАЉУБЉЕНА У ФИЛМ

Енглескиња Мира Франклин из Кардифа гледала је досад филм „Звуци музике“ више од 350 пута. Њој се филм толико свиђа да га сваког радног дана гледа два пута а недељом једном. Овај филм стекао је у Британији толику популарност да се у многим градовима — што је случај и са Кардифом — приказује по неколико месеци. Мира Франклин већ одавно зна све дијалоге из филма напамет. После њене 57. посете управа биоскопа доделила јој је бесплатну карту која ће важити све док се овај филм буде приказивао.

Стрелом ПРОТИВ ТИГРА

Тигар је најлукавија, нај покретљивија и далеко најснажнија звер из породице мачака. Наивно би било помислити да се једна таква животиња, која жури брзином од 90 километара на час и успева да прескочи високу оgradu с крвом у зубима, може убити стрелом. Па ипак један човек по имену Џон Кокс превалио је 16.000 километара да би стигао до подножја Хималаја и доказао да је то могуће.

Џон Кокс је тврдио да сваку животињу може да обори стрелом. У Америци то му није пошло за руком само код бизона, јер је његова кожа тако дебела да се стрела одбија од ње као од зида. Кокс је путовао и у Африку и тамо стрелом обарао чак и слонове. Али до тада никад није ловао тигрове стрелом.

Ловци Индије слажу се у томе да је тигар најопаснија животиња дунгле. Кад потпуно одрасте може да достигне тежину и до 250 килограма. Најтежи примерци тигрова-мужјака нађени су у Бурми. Међутим, има их и у снежним пределима Сибира и Хималаја са дугом длаком која ни најмање не личи на кожу њихове сабраће у тропским пределима. По мишљењу неких стручњака, данашњи тигрови су потомци преисторијских тигрова са сабљастим зубима. Ти су тигрови били у стању да убију сваку животињу укључујући и циновске мастодонте.

Тигар се креће готово бешумно и кроз најгушћи шипраг. Невероватно свиреп кад је у опасности, он је иначе доста пријатељски расположен кад није гладан. Ево шта се догодило кашипурском раци Сингу кад је једном био у лову. На једној окуци група људи спазила је тигрицу која је чучала крај друма. Цип са ловцима приближио јој се на двадесетак метара, а тигрица се и даље није мицала. Пошто је радозналим погледом испитала аутомобил и ловце, устала је и полако пошла путем. Цип је ишао за њом. Тако је превалила читава два-три километра, а онда се изгубила у дунгли. Када је Кокс стигао на Хималаје с намером да убије тигра стрелом, професионални ловци су сумњичаво

вртели главом: стрелом се тигар не може убити већ само ранили а погођен тигар је врло опасан и тада напада човека. Иначе, тигар избегава људе и поред своје снаге и окретности, и напада их само после дугог гладовања.

Међутим, Кокс је био тако сигуран у свој хитац да је по нудио сваком ко у то не верује опкладу. Одвели су га у предео где тигрови често навраћају. Као мамац било је постављено једно теле. Кокс је заузео место на дрвету где је начинио осматрачницу. Али узалуд су чекали две ноћи, тигар се није појављивао.

Није им преостало ништа друго него да организују хајку којом ће покренути тигра. Осам слонova са хајкачима пробијало се кроз густу шуму и високу траву. Гоничи су били образовали слово U у чијем крајњем делу се налазио Кокс са својим луком и стрелом. Поред њега био је и један фотограф који је же-

лео да сними овај догађај. Гоничи су имали среће. Ларма коју праве слоновии нагнала је тигра да се појави из свог заклона. Вешто постављени слоновии и гоничи терали су тигра право ка месту где се Кокс налазио.

Када је приметио како се трава таласа, Кокс је задео лук очекујући сваког тренутка да одадне. Онда се тигар приближио, стрела је полетела и нестала у високој трави.

— Погодио сам га! — узвикнуо је Кокс сав озарен.

Али нико није смео да приђе тигру који је пао пошто се често дешава да се звер направи мртва па изненада скочи и баца се на човека. Зато су се приближавали на слоновима правећи круг око тигра. Био је мртав од стреле. А често се дешавало да ни више пушчаних хитаца није могло да га обори.

Вест о овом догађају брзо се пронела целом околином. Кокс је добио позив да уче-

ствује као гост у лову код кашипурског раце Синга. Али тада и поред двадесет и три заседе које су постављали сваке ноћи, тигар се није појављивао. Поново су морали да приреде хајку на слоновима и тада их је послужила срећа. Кокс је циљао у једног тигра који је бежао коритом пресушене реке али на доста великој даљини. И том приликом стрела није промашила. Од удара тигар је нагло подскочио. Али, изгледа да стрела није била смртоносна као прва и тигар је почео да бежи са стрелом у телу.

Сунце је већ почело да залази и требало је тигра убити

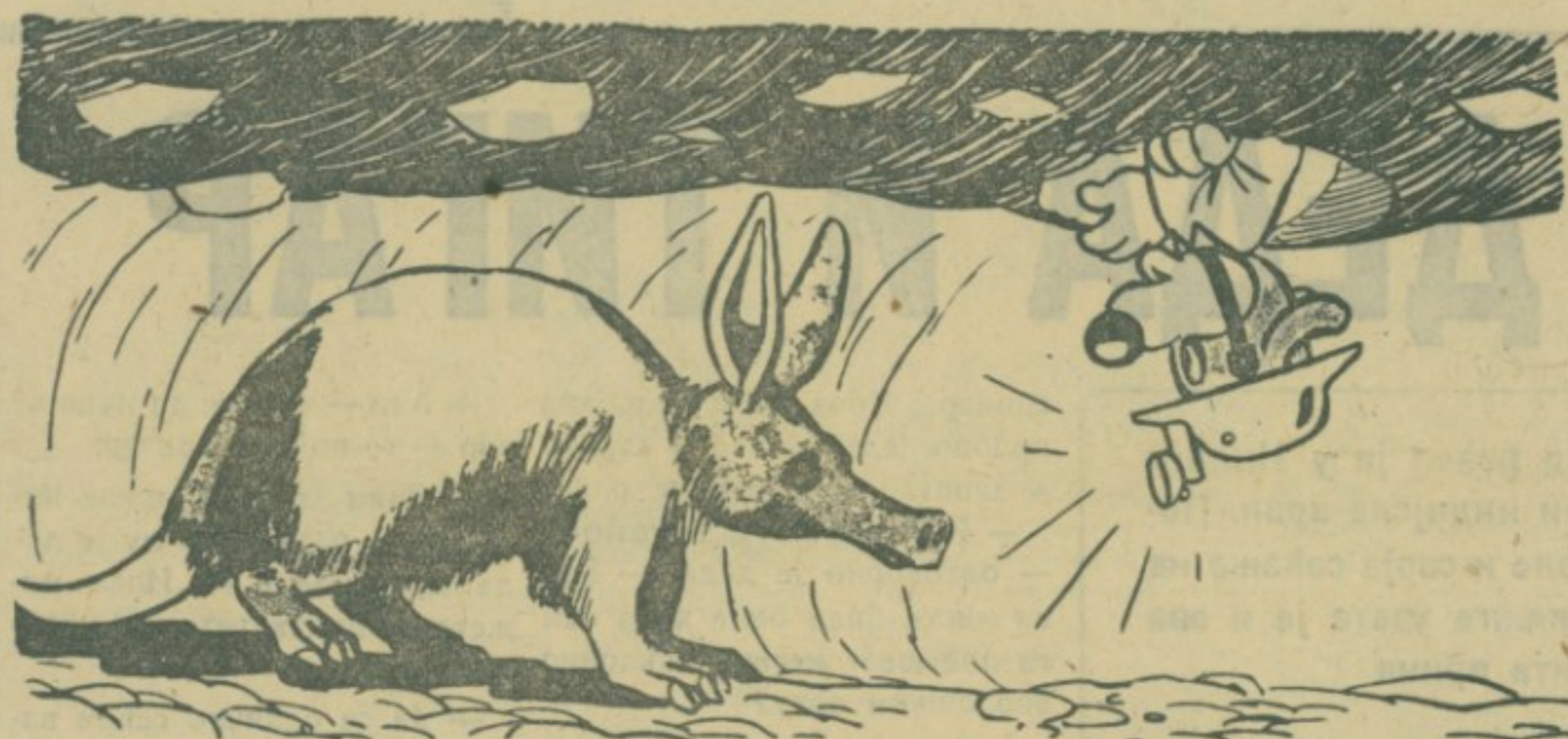
пре него што успе да се сакрије у ноћи. Сви су били све сии колику опасност представља рањени тигар и зато су пожурили у потеру са пушкатама. Крвави траг јасно им је показивао да је тигар озбиљно рањен и да са губитком крви опада и његова брзина. Раца Синг је имао среће да га први сустигне и убије.

Међутим, кад су се окупили око тигра утврдили су да хитац није био ни потребан. Стрела је пробила јетру, а то је значило сигурну смрт услед излива крви. Тигар је могао да издржи још коју стотину метара, а после тога би

пао. Био је то диван трофеј: тигрица дуга преко три метра и тешка око 200 килограма.

Кокс је могао да буде поносан. Два тигра за месец дана убијена са два хица стрела, то се заиста ретко дешава. Раца Синг који је познат као један од најбољих ловаца на тигрове изјавио је да се никад не би усудио да пође у лов на тигрове са стрелом.

Кокс је доказао да су наши преци са луком и стрелом били исто тако добро наоружани као и данашњи ловац са најбољом пушком.

Кад су у XVIII веку европски научници покушали да изврше класификацију јужноамеричких мравоједа нашли су се у чуду где да ставе афричког, односно етиопског мравоједа *Огустегорпус афег* који се толико разликовао од осталих.

Чуђење је било утолико веће што се казивања путника који су обично доносили вести о разним животињама и појавама, нису подударала. Једни су говорили да су то

медведи, други да су вукови, трећи лисце, а било је и таквих који су тврдили да је у питању нека врста рептила.

Познати француски природњак Бифон (1707—1788) који је већ и пре тога проучавао мравоједе тврдио је да ова животиња једино постоји у Јужној Америци. И кад је један други природњак — Кобе — описао афричког мравоједа као „подземну свињу“ Бифон га је оштро напао.

Ориктероп који по свом

спољашњем изгледу доста подсећа на свињу, нарочито због своје продужене њушке, веома је необична животиња. То је велика, тешка и прилично дуга животиња — 1,80 сантиметара од тога само реп 60 сантиметара — са ушима као у магарца и дугачком главом. Његова дебела кожа покривена је ретком сивом и оштром чекињом. Лећа су му округла, а шапе снажне са оштрим канцама. Има дугачак лепљив језик којим хвата мра

У ПОТРАЗИ ЗА РЕТКИМ ЖИВОТИЊАМА ОРИКТЕРОП

ве и термите. То је ноћна животиња, врло је плашљива и живи у дубоким јазбинама у којима се непрекидно креће. Има је у Африци само у Етиопији.

Због чега ориктероп називају „подземном животињом“? Зато што је он стварно становник јазбина из којих излази само у сумрак или по месечени. Сто педесет година после првих истраживања о овој животињи, чувени природњак Алфред Брем (1829—1884), познат је по својој књизи „Живот животиња“ каже за њега: „Морам признати да сам много слушао да се говори о етиопијском мравоједу; чак сам често имао прилике и да посматрам његове јазбине али њега никад нисам могао видети“.

Да је ово сасвим јединствена животиња доказ је и то што је она, иако после много двоумљења — класирана у

врсту крузубица, ипак има неку врсту зуба, само без корена и глеђи, што је иначе чудно код мравоједа који своју храму хватају дугачким цевастим лепљивим језиком.

Да би срушио термитњаке који су веома чврсти ориктероп се служи оштрим канцама. Оне му такође служе и за прављење јазбина.

И поред изузетне снаге то је бојажљива животиња. У случају изненадног напада не бежи већ таквом силином почиње да копа земљу испод себе да око њега и изненађеног непријатеља на све стране лети земља и камење. Копачући земљу он у њу све више пропада да би ускоро, на велико чуђење непријатеља, потпуно ишчезао.

Природњаци сматрају да је ориктероп последњи изданак сличних животиња које су живеде пре више од десетак милиона година.

Новишетици у слици и речи

Стара је истина да се све понавља. Некад су овакви држачи служили за остављање четки, а данас су лансирани као новитет за држање цовина. Направљени од сомота, држачи се могу окачити о зид или врата где су лако доступни свим укућанима.

Деци испод пет година велики проблем представља држање шоље с млеком. Да би им тај посао био олакшан сада се у свету праве шоље са две дршке, тежим дном да се шоља не би лако превртала и сиском за уста.

Ово је зидни будилник на коме пише: пробуди ме. Погодан је за све оне који рано устају јер не зво ни јако и не буди остале укућане; израђује се у Швајцарској.

Ово ренде — бритва намењено је онима који сами воле да праве разне ситнице од дрвета. Кад се у овај апарат стави обичан жилет помоћу њега се могу обављати следећи по слови (апарат може да се подеси у три разна положаја): рендисање и тесање равне и округле површине, па чак и углова, скидање боје са обојених предмета и мрља са стакла.

На први поглед рекло би се да је ово обична мушка ципела. Међутим, није тако. То је играчка за псе направљена од савитљиве гуме, која „лаје“ чим се притисне одозго.

НАПОЛЕОН ПРЕ НАПОЛЕОНА

Наполеонова судбина свима је добро позната. Али, мало ко зна да је 500 година пре њега живео један други, исто тако ратоборан Наполеон чија је судбина готово иста.

Године 1670. у Венецији је била штампана књига „Порекло и дела знаменитих италијанских породица“, чији је аутор Франческо Сонсовино. У чланку о породици Дела-Торе, на страници 11, под годином 1273. пише следеће:

сподара, непрестано је прогонио племство да би га потпуно уништио. Загосподарио је градом Лоди који је био под влашћу Миланаца. Не желећи да призна Отона Висконтија, изабраног епископа миланског, и прогонећи његове покровитеље са највећом могућом свирепашћу, победио је Отона и његовог савезника маркиза од Монферата због чега га је папа искључио из цркве. Цар Рудолф начинио га је царским намесником и

— Напо, син Пагана и синовац Филипа, називан такође и Наполеоном а прозван крвожедним и ратоборним, који је више лично на окрутног тиранина него на разумног го-

вернером града Милана. Најзад је Отон потпуно разбио Наполеона код Дечиме, заробио га и затворио га у кавез у коме је преседео 19. месеци и умро у Барадени“.

Етер у статистици

Према подацима које је недавно објавио Унеско, године 1963. у свету је било око 12.600 радио-станица што је двоструко више од броја у 1953. години.

Емисије тих станица примао је више од 400.000.000 радио-пријемника, то јест 60 одсто више но пре десет година. На сваких 100 становника наше планете у 1963. години долазило је 13 пријемника.

Године 1963. у свету је било 2.380 телевизијских стани-

ца. У Европи их је било 1.160 (године 1950. свега 15).

Емисије телевизијских станица примало је у 1963. години 130.000.000 телевизора. На 100 становника наше планете долази нешто више од четири телевизора. То је, разуме се, просек за читав свет. По континентима, међутим, он изгледа сасвим другачији: док у Африци на 100 становника долази свега 0,05 апарата, у Северној Америци тај број износи 24,4.

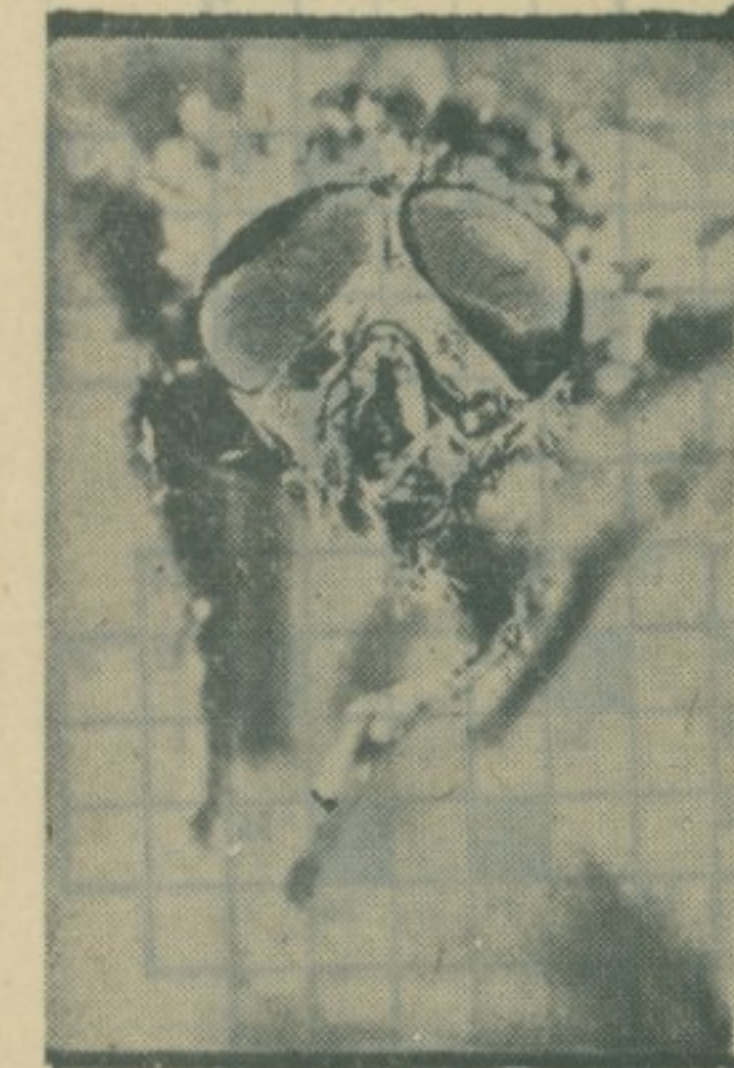
Ако добро загледасте око обичне муве учиниће вам се да је оно „засејано“ сићушним отворима. Око муве је сложено — фацентно — и сваки „отвор“ на његовој површини води у уску чевчицу — оматидијум. Око се састоји од неколико хиљада таквих чевчица од којих свака има своју рожњачу и очно сочиво. У дубини ока „чевчице“ се спајају у групе и све чевчице једне групе пре дају примљену слику на један одређен део мрежњаче.

Светлост продире у чевчицу дуж њене осе, али не могу се наћи ни две чевчице чије су осе потпуно паралелне. Као сићушни телескопи, чевчице обухватају простор око муве. И мада су очи муве непокретне, њено видно поље је велико. Ако је читаво вид-

бење од птица или од решеткасте лопатице за уништавање мува.

Човек је замахио лопатицом. Пет хиљада фацентних очију муве регистровало је овај његов покрет. На снимку је приказан део мувиног видног поља. То је микрофотографија (увеличање: 1000 пу-

КАКО ВАС ВИДИ ОБИЧНА МУВА

но поље једног ока заузето непровидним предметом, на ту страну не треба летети. Међутим, ако се лик предмета повећава, то јест ако заузима већи број „мрежњача“, значи да се предмет приближава и да треба бежати на ову страну где је видно поље слободно. Чуло вида код муве далеко је од савршеног и због тога мува тешко може да по-

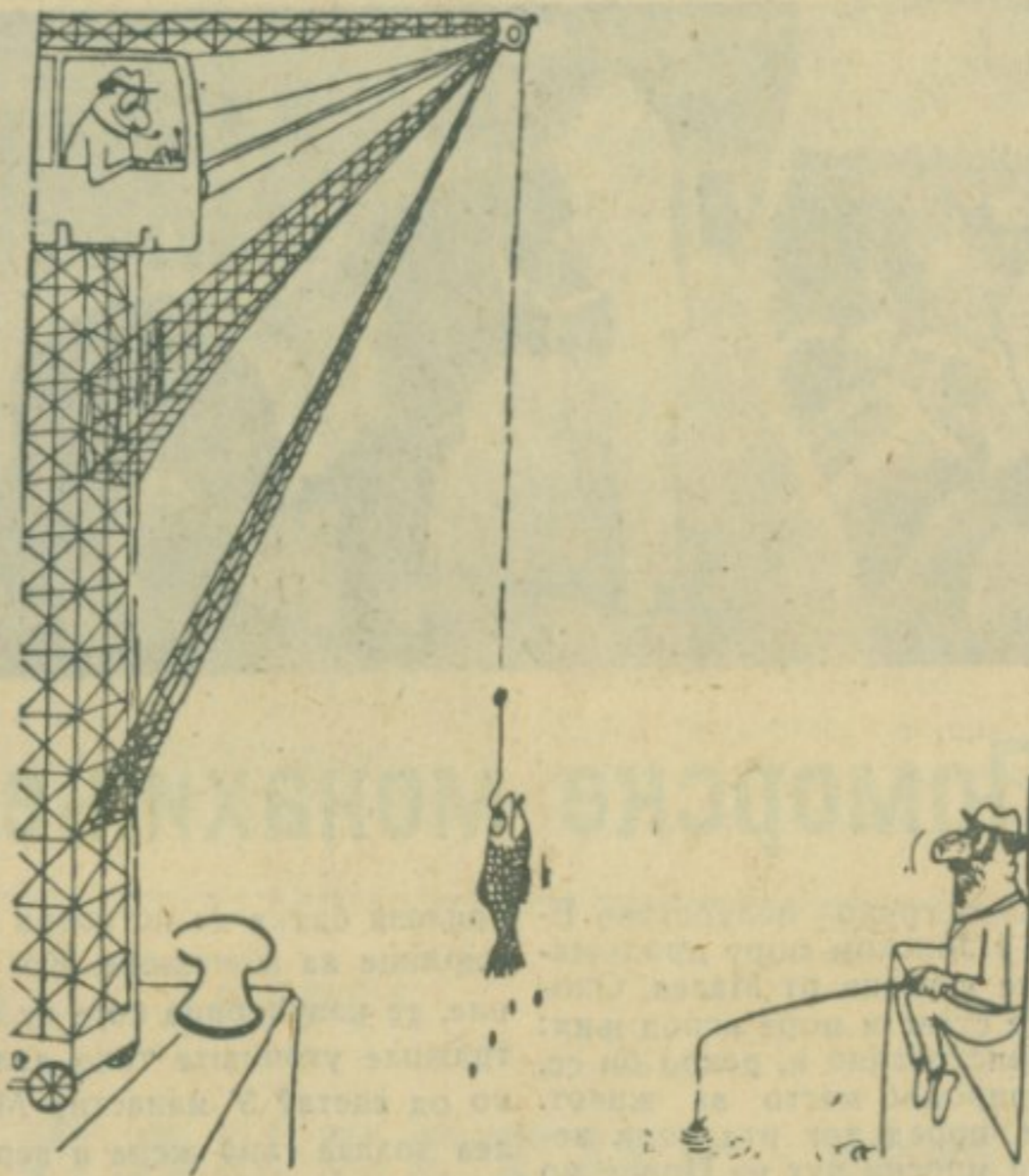
та). У ствари сваки лик човека с лопатицом има у оку муве пречник од свега 0,02 милиметара.

— ОВО ЋЕ БИТИ МОЈ НАЈУСПЕЛИЈИ СНИМАК СА ПУТА ПО АФРИЦИ!

У СЛИЦИ И РЕЧИ

НЕЛОЈАЛНА КОНКУРЕНЦИЈА МЕЂУ ПЕЦАРОШИМА

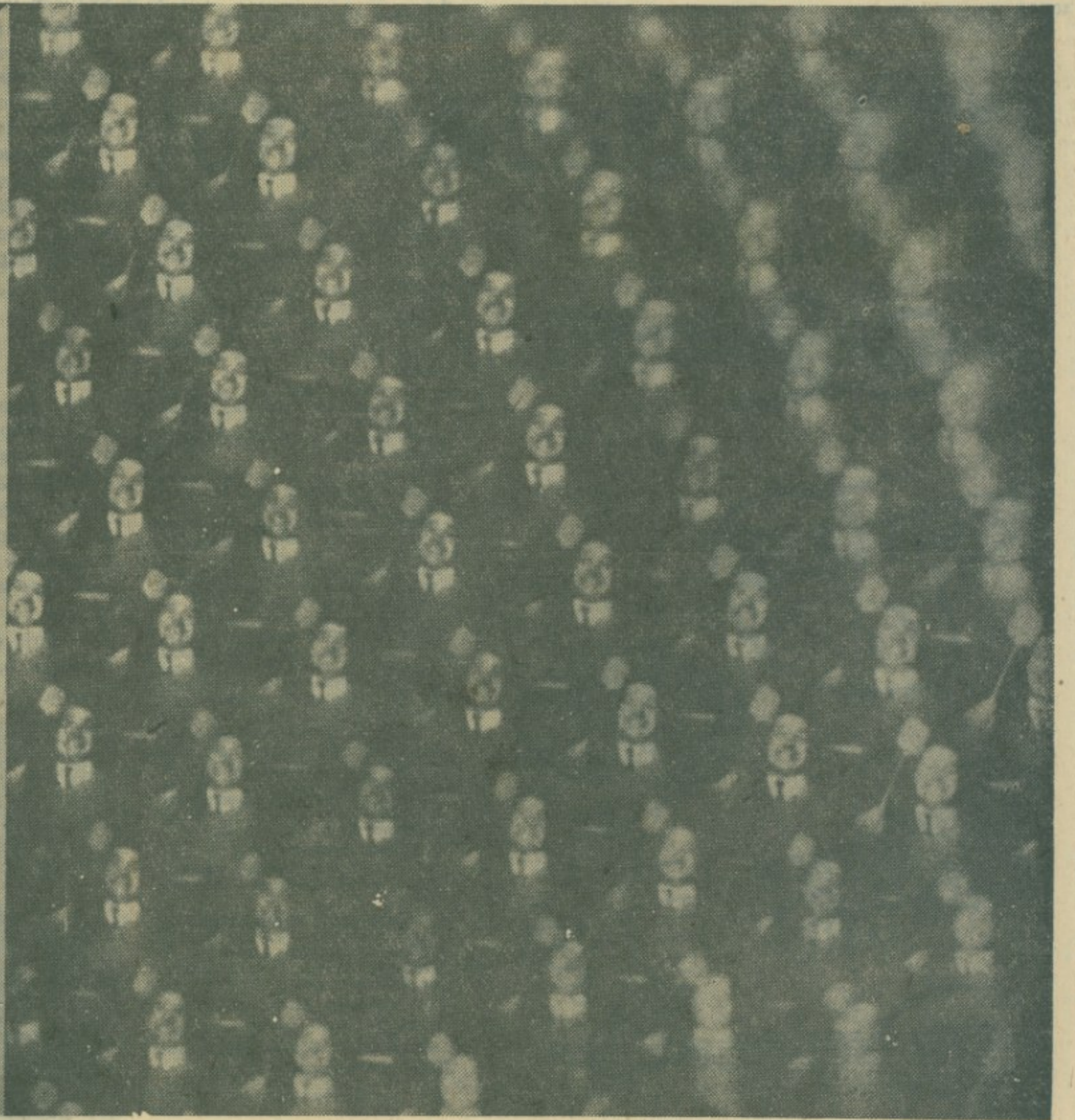
ПУТОВАЊЕ БАЛОНОМ ОПЕТ ЈЕ У МОДИ

— ТА РЕКАО САМ ВАМ ДА ЗА ЛЕТ БАЛОНОМ НИЈЕ ПОТРЕБНА РАКЕТНА РАМПА!

— ЗАР ТИ СЕ НЕ ЧИНИ ДА СМО ОДЛЕТЕЛИ СУВИШЕ ВИСОКО?

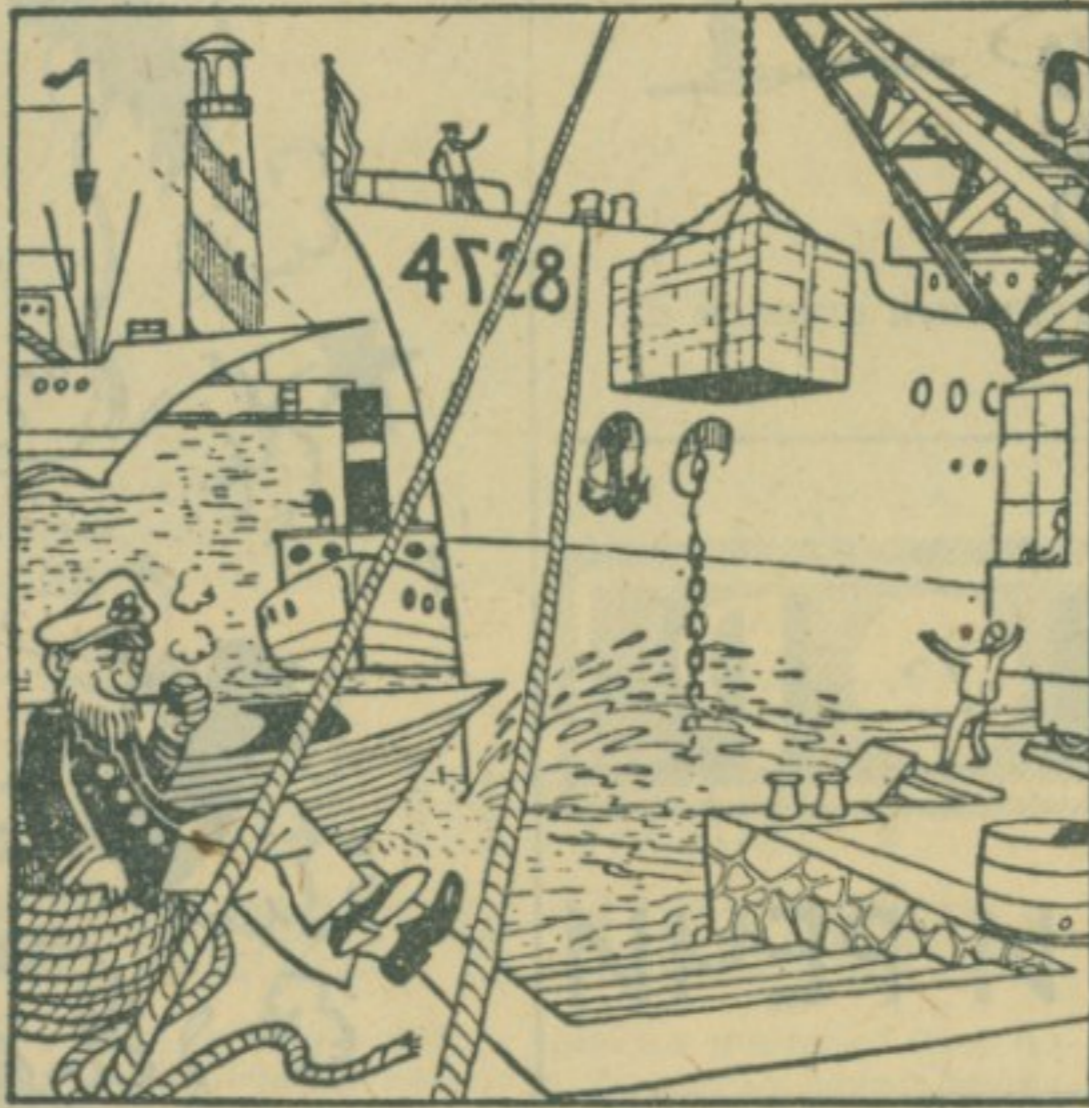

ЧУДНО...

Упркос законских реформи жене Авганистана никако да се одлуче да одбаце традиционални „шадри“ — огртач од густе тканине у који се оне умотављају тако рећи од главе до пете, једино мали део лица — очи, нос и уста — покрива мрежасто ткање. Авганистанке не откривају главу чак ни код зубног лекара. Он мора да расече зар толико да уста буду слободна, а кад заврши свој посао да га поново вашије!

ОТВОРИ ОЧИ У ЛУЦИ

Један прави „морски вук“ неће бити одушевљен овом сликом мада би на њој требало све да га подсећа на његову највећу љубав: море и дуге пловидбе далеким морима. Он ће одмах приметити да је сликар начинио на њој три погрешке. Онима који живе далеко од мора и бродова — а такве морнари подмешљиво називају „сувоземним пацовима“ — биће мало теже да те погрешке открију. Ипак, ако се потруде сигурно ће успети.

Одговор:

1. На великом броју је на цртној линији.
2. Брод који је у линији.
3. Стари италијански морнари.

У КУПЕУ

Једном су се у купеу случајно нашли: један историчар, један песник, један романописац и један драматичар. Били су то Алексић, Борић, Костић и Динић. Када је воз пошао сва четворица су се задубила у читање. До године се, опет случајно да је сваки од њих узео на пут књигу коју је написао један од његових сапутника. Када су Алексић и Борић прочитали књиге које су понели сложили су се да се размене. Песник је читао драму. Романописац веома млад човек који је тек објавио своју прву књигу, изјавио да никад у свом животу није читао неко историјско дело. Борић је купио себи за пут Динићеву књигу. И, нажалост, није дан од путника није купио и није читао у возу књигу коју је сам написао.

Коју је књигу читао који од њих? Ко је од њих песник ко историчар, ко драматичар, а ко романописац?

Одговор:

1. Динић је читао књигу Алексића.
2. Алексић је читао књигу Борића.
3. Борић је читао књигу Костића.
4. Костић је читао књигу Динића.

КРОЗ ПУСТИЊУ

Који је најмањи број носача да би истраживач могао да крене на шестодневну путовање кроз бесплодну пустињу ако и он сам и сваки од његових носача може да поне се само четвородневну залиху хране коју ће сам моћи да човеку.

Одговор:

Један носач. Истраживач може да крене са само четвородневном залиху хране коју ће сам моћи да човеку.

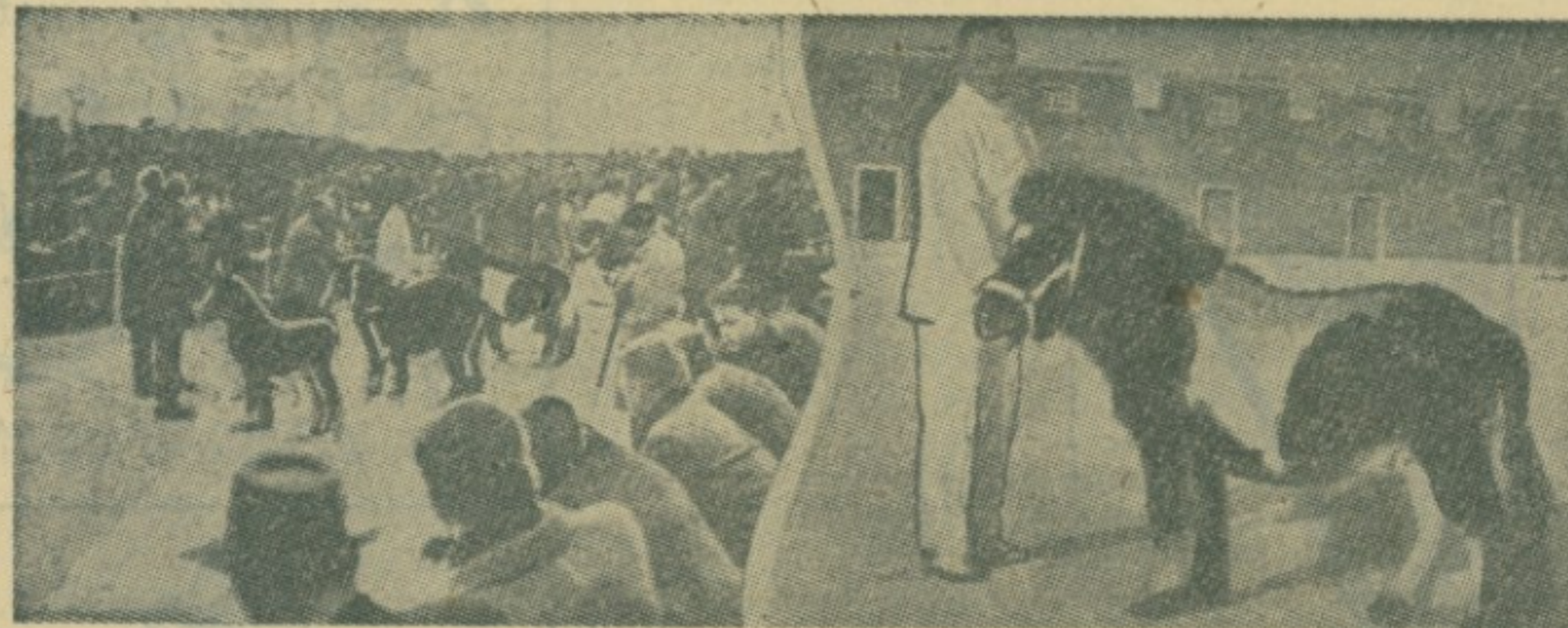
СТАБИЛИЗАЦИЈА ДУНА ПОМОЋУ НАФТЕ

Гајење пољопривредних култура на северноафричком пешчаном просторима нарочито је отежано због велике покретљивости пустињског песка. У Либији је пронађен начин да се пустињске дуне стабилизују и то помоћу прашињава честицама нафте. Тако фиксиран песак остаје непокретан више од годину дана, задржава влагу и обезбеђује брз раст посађеног дрвећа.

Пони — најмањи коњи на свету

Пони је назив за најмање и најниже коње на свету. Шетландска острва у Атлантском океану, северно од Шкотске њихова су домовина. То је група од 117 мањих острва, која сва заједно нису већа од наших острва Крка, Црса, Брача и Корчуле. На њима живи нешто преко 20.000 становника.

Одагаивање понија отпочело је овде пре стотину година; поред њих познате су и шетландске овце са чувеном „шетландском“ вуном. Становници се баве претежно риболовом и туризмом.

Ови мали коњи воде порекло из дивљег облика Equus gracilis Ewart. Најмањи примерци понија издижу се од гла за свега 65 см, иначе су просечно високи 105 см. У нашој земљи сличан им је, само знатно виши, босански брдски коњ.

Наша слика приказује жири при избору најбољих примерака шетландског понија у Холандији. Десно је један од награђених примерака чија је висина свега 85 см.

Поморске монахиње

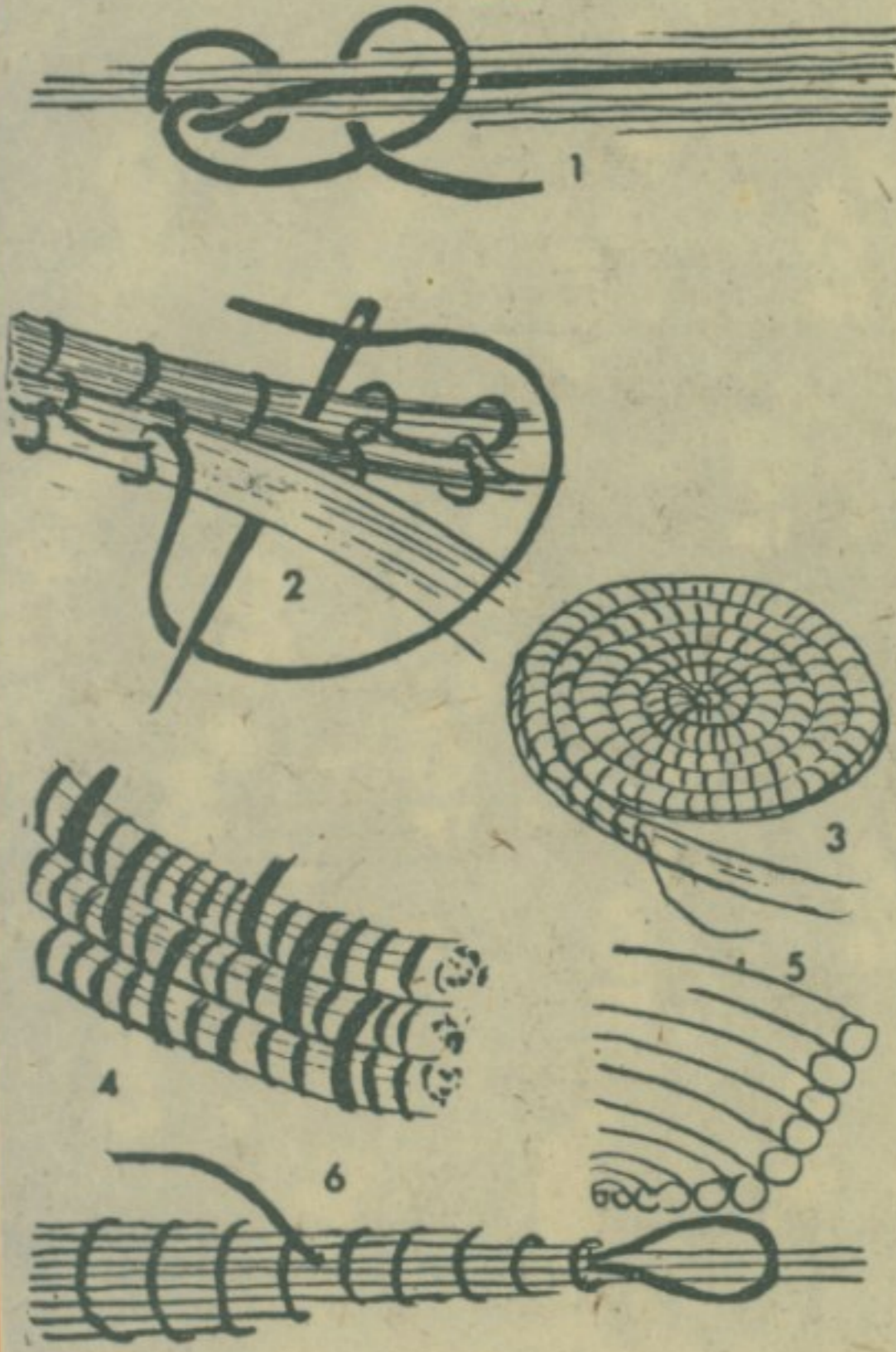
Мало грчко полуострво Елос у Јонском мору продужава се у узани рт Малеа. Окомите стене и море испод њих: неприступачно и, рекло би се, неприродно место за живот. Али, поред тог рта води велики морски пут из Црног мора на Атлантик. И морнари који крај њега плове увек упиру поглед на мали бели манастир који као да се прилепио уз стене каменитог рта. Веома ретко стрним стенама

прилази барка да истовари намирнице за монахиње. Ко су оне, те калуђерице које су по тражили уточиште тако далеко од света? У манастир Малеа долазе само жене и веренице морнара настрадалих на мору.

Све калуђерице манастира, поред тога што врше своје редовне обреде, стално држе стражу: звоњавом највећег звона и упаљеним светиљкама оне опомињу морнаре које би бура донела сувише близу опасном стењу. Својим сталним бдењем монахиње на рту Малеа труде се да очувају срећу женама и вереницама морнара које пут наведе кроз Јонско море.

НАПРАВИ САМ

УКРАСИ ОД СЛАМЕ

Слама је веома погодан материјал и за прављење различитих предмета, корпица за хлеб, омотача за боце и друго.

Потребно је само да је најпре очистите од чворова, потопите у воду, оцедите, избелите или обојите, већ према томе шта желите да направите.

Подметаче или дно за боце и корпице за хлеб начиниште према упутствима на нашим сликама обележеним бројевима од 1 до 6.

Почните од тога што ћете неколико дужих сламки проципати каналом у боји. За овај посао по могућству набавите иглу која се употребљава за прошивање дусака или која има већу ушцу, а затим постепено додајте свежањ по свежањ сламе (цртеж број 2).

Приликом прошивања свежљева каналом провлачите час по час свежањ, час кроз њега да вам се касније слама не би извлачила и не заборавите да направите и чвор (цртеж број 1).

Уколико желите да вам подметач или дно буду округли почните са савијањем још у почетку (цртеж број 3). Да би вам били чвршћи можете их проципати и по два три реда заједно (цртеж број 4).

Према цртежу број 5 можете слагати сламке за оквира на четвртастим корпицама.

Прошивање сламе завршите тако што ћете канал упући дубље у свежањ сламе па га тек онда коси да се касније не би извлачио (цртеж бр. 6).

У идућем броју донећемо како се праве омотачи од сламе за боце који на столу веома декоративно делују.

(Наставиће се)

ЗА ОДМОР

На слици је приказана машина за прање рубља која по облику подсећа на хармонику а намењена је онима који годишњи одмор проводе у камповима. Напуни се топлом сапуницом и тресе обема рукама пет минута. Унутрашњи зидови су од ребрасте пластике која служи као четка и успешно одстрањује сву нечистоћу.

Хоће ли Мае проговорити?

Да ли ће беба шимпанза негована и васпитана под истим условима као људско биће стећи све одлике човека? То жели експериментом да утврди једна група психолога у Оклахоми (САД).

Ова беба се повија као дете, спава у колевци, уче је да једе кашу.

ком, да пије из шољице и да хода. Мае — како се она зове — никад неће доћи у додир са својим сродницима. Психолози Оклахома надају се да ће је научити и да говори.

Улоге „мајке“ шимпанза девојчице примрила се лекарка Вера Геч.

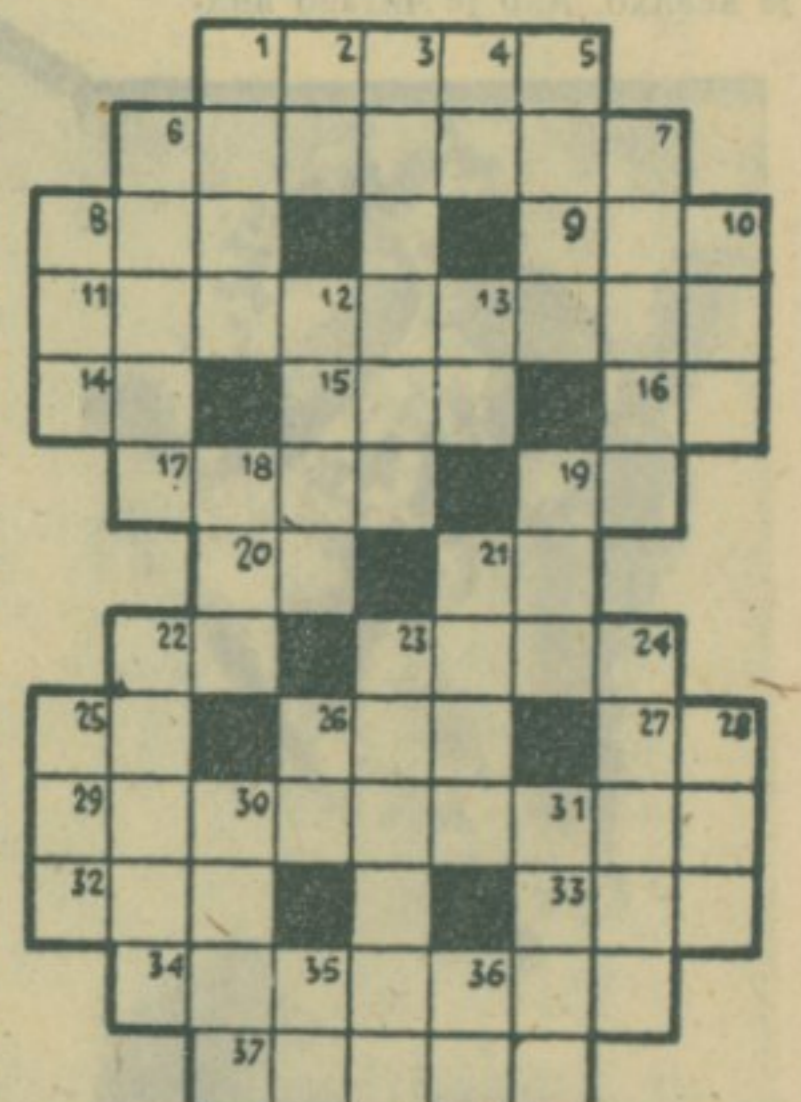
УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) сјај, раскош, 6) острва Аменкареа Полинезија, 8) боја лица, 9) веома дуг археолошки период, 11) старогрчки филозоф, 14) лична замена, 15) палица, 16) врата јаванског позоришног комада, 17) староседелца Новог Зеланда, 19) иницијали мањег комедијанца („Тријанчка хроника“), 20) скраћеница једне мере за тегину, 21) скраћеница једне мере за дужину, 22) свежа, 23) животна намирница, 25) елиптична свежа, 26) скраћеница италијанске радиолошкије, 27) иницијали познатог руског филозофа (1849—1936), 29) грена личних уметности, 32) личност из једног Толстојевог романа, 33) талас, 34) систем органа кроз које кружи крв, 37) место у Востни.

Усправно: 1) врата малих пикотних коња, 2) америчка скраћеница за „све је у реду“, 3) град у Херцеговини, 4) скраћеница на шпанском, 5) обичај (шурц), 6) врата бунара, 7) борилнице, 8) показна замена, 10) телефонски позив, 12) превирна, 13) предлог, 15) стара турска титула, 19) назив, 21) варошица у Далмацији, 22) познати немачки физичар (Маке, 1858—1947), 23) иницијали физичарског града у Украјини, 24) логор, 25) врата зрбе, 26) хемички знак за радијум, 28) стојар, 30) мера за дужину у Енглеској, 31) звер из породице куна, 35) аутомобилска ознака за Бразил, 36) показна замена.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) алас, 5) атом, 9) бележница, 10) Отон, 11) крај,

12) на, 13) ове, 15) ти, 16) ока, 18) Бро, 20) кер, 22) Спа, 24) Корзика, 26) хор, 27) ива, 29) Деј, 31) Ром, 33) ле, 35) Кан, 37) да, 38) Илир, 40) опет, 42) надажњак, 43) Аман, 44) атар.

Усправно: 1) абонанс, 2) летак, 3) ало, 4) сено, 5) алкер, 6) Тир, 7) оцаг, 8) Манила, 14) верзија, 17) акорд, 19) „Оскар“, 21) ер, 23) па, 24) ко, 25) Ив, 26) халкина, 28) аматер, 30) екран, 32) одећа, 34) Елам, 36) коња, 39) Ида, 41) пут.

Млеко, млеко, млеко...

Холандски биро за прола- ганду потрошње млека спро- вео је прошле године награ- дно такмичење међу холанд- ском омладином. Учесници — дечаци и девојчице до 14 го- дина свакога дана су морали да попију по три чаше млека, јогурта или млаћенице (павла- ке). Сваких 14 дана добијала су три такмичара као награду бицикл, фото-апарат, њихове фотографије биле су објав- љене у листовима.

На 4.500 стубова био је за- лепљен плакат који се види на нашој слици. Плакат пред- ставља малишана који, захва- љујући томе што сваког дана попије по три чаше млека, има толику снагу да теорет- ски може у једној руци да подигне и клавир и клавири- сту и дело је данског слика- ра Антонија Јенсена.

На светском такмичењу за најбољи плакат из пољопри- вреде, који је недавно прире- бен у оквиру Зимског пољо- привредног међународног сај- ма у Торонту (Канада) плакат из Холандије добио је прву награду.

DRIEPIETERS WINNEN FIETSEN, CAMERA'S ENZ.
Elke 14 dagen een wedstrijd met 60 prijzen voor jongens en meisjes tot 14 jaar. En elke 14 dagen worden er namen en foto's van winnaars per aanplakbiljet gepubliceerd. Doe telkens mee! Haal hier 'n gratis prijsvraagformulier. En ook zo'n leuk driepinter-speldje (voor een dubbeltje).

Deze vierde wedstrijdronde sluit op 1 mei
De winnaars van de eerste ronde staan hieronder:

Мозаик од поштанских марка

Последњи изум сликара- модерниста, такозвани кола- жи, представљају слике које се добијају лепљеним разног материјала на платно. Колажи римског уметника Албергама одликују се оригиналношћу. Он копира најпознатије Ми- келанђелове слике али не бо- јама, већ правећи мозаик од разнобојних поштанских ма- рака.

БРИГА ЗА РОДЕ

С пролећем долазе и роде. У Немачкој, у долини Рајне и Вестфалије као и у Јужној Данској поведена је акција да им се саграде гнезда и о- безбеди храна. Младе роде биће пренесене авионима и смештене у крајеве у којима су раније живели њихови пре- ци. Верује се да ће се ствара- њем повољних услова за жи- вот ових птица оне поново наставити и тамо где су биле готово сасвим ишчезле.

Чудесно својство гласа

Захваљујући једном от- крићу стручњака могу се уз- имати отisci гласа као што се то ради са прстима. Та- кав уређај омогућио је да се одгонетне тајанствени лад- једног путничког авиона не- далеко од Сан Франциска 1964. године. Непосредно пред

сам пад контролна кула на аеродрому добила је кратку и потпуно неразумљиву пору- ку. Она је забележена на маг- нетофонској траци и претворе на уотиске гласа. Њиховом а- нализом утврђено је да је то био глас помоћника пилота, који је у тренуцима очајања саопштио да је пилот уби- јен револвером. На тај на- чин је утврђено да је убица, који је истовремено и само- убица, било лице осигурано

на огромни износ које је же- лело да после његове смрти премију осигурања добије ње- гова жена.

Најновији изум једног аме- ричког новатора је брава ко- ја се закључава и откључава по команди гласа. Она је тач- но подешена на фреквенције одређеног гласа и откључа- ва се и закључава само по његовој команди.

СТАРОСТ И САН

Мишљење које се често чу- је да стари људи мало спава- ју није сасвим тачно судећи по анкети која је недавно спроведена у Америци. Љу- ди од 60 и више година има- ју потребу да спавају најма- ње седам часова. Они који су ментално активни и још раде спавају по осам и више часо- ва не рачунајући одмор по- сле ручка. Уосталом, потре- ба за сном индивидуална је ствар и различита је код раз- них људи.

... у записима дина- стије Танг говори се још 618. године наше ере о скијању код Кинеза. Ви- зантијски историчар Про- копие спомине старе Јапоније, познате у Скандинавији као "Скирд Финце", то јест Финце који се смучају.

... већина жена на свету шије на тај начин што кроз тканину про- лачи иглу здесна нале- во. Ескимске жене, ме- ђутим, чине супротно прављачећи иглу слева надесно.

... планета Марс има два сателита: Фобос и

Дејмос. Тако су се, према "Илијади", звали синови бога Марса.

... македонски град Тетово помине се први пут у 13. веку под име- ном Хтетово. За време Турака у 17. веку пом- ње се као Калканделе.

... скалпирање, ски- дање коже с главе за- једно с косом, било је уобичајено код скит- ских племена.

ХРАБРА МЕРИ

У Хорлеју, у Енглес- кој 59-годишња прола- вачица воћа Мери Ге- рет била је заузета о- ко сортирања робе. Из- ненада упао је у њену радњу непознат човек с револвером "на го- тов". Али она се није уплашила: бацила је корпу с воћем на ње- га и то таквом сили- ном да се овај онесвес- тио. Дошао је к себи тек у наручју полица- јаци.

»ТОЗ« ТВОРНИЦА ОЛОВАКА — ЗАГРЕБ

100 НАГРАДА ПОКРЕТНЕ ИЗЛОЖБЕ ТВОРНИЦЕ »ТОЗ«

Резултати извлачења II кола

Награда садрже колекције производа творнице »ТОЗ«

- I. НАГРАДА (12 производа творнице »ТОЗ«)**
 1. ПЕТКОВИЋ ДРАГИША, п. Горачици к/ Гуче, Основна школа "М. Пијаде"
- II. НАГРАДА (7 производа творнице »ТОЗ«)**
 1. ШТЕТИЋ ЉУБИЦА, Пожешки Врстовац, Основна школа
 2. МИЛАНОВИЋ СЛАВИЦА, Лозница, Његошева 21-а
 3. КОВАЧЕВИЋ НИКОСЛАВА, Врање, Баба Станка
- III. НАГРАДА (11 производа творнице »ТОЗ«)**
 1. ДУШИЦА СРТЕНОВИЋ, Доња Рача, з. п. Рача Краг
 2. ДРАКУЛИЋ ПАВАО, Мало Кореново, з. п. Вјеловар
 3. БОЖИЋ МЛАДЕН, Опришница 23, з. п. Церник, Нова Градишка
 4. МАРКОВИЋ ПРЕДРАГ, Доња Рача, з. п. Рача Краг
 5. БРОВИЋ Д. ГОРАН, Горачици к/Гуче, Основна школа "М. Пијаде"
- IV. НАГРАДА (9 производа творнице »ТОЗ«)**
 1. МАКСИМОВИЋ ЉУБИЦА, Лозница, Филип Клајић 168
 2. ВУЈОВИЋ МИЛОЈКА, Титово Ужиче, село Збојштица
 3. НИКАЛОВИЋ БИЉАНА, уч. II раз. Рача Краг, осн. школа "Караборје"
 4. МАТЕЈИЋ ЉИЉАНА, Доња Рача, з. п. Рача Краг
 5. ШТУКЛЕР ПАВЛА, Слов. Коњице, Партизанска 13
 6. ЖУНИЋ РАВИЈА, Тузла, Кула 39
 7. ПЕЧЕК ИВИЦА, Јогуље, з. п. Пож. Врстовац
- V. НАГРАДА (6 производа творнице »ТОЗ«)**
 1. МАЦАРЕВИЋ БОВАН, Горачици код Чачка
 2. ПАЈОВИЋ ДАНИЛО, Горачици код Чачка
 3. СПАСОЈЕВИЋ СВЕТЛАНА, Титово Ужиче, Ада 7
 4. ПЕРИЋ РАДОМИР, Липнички шор 319, Лозница
 5. ПУСТАИЋ ИВАН, Пож. Врстовац, Основна школа
 6. СТЕВАНОВИЋ МИЦА, Горачици к/Гуче, Основна школа "М. Пијаде"
 7. КОСОВАЦ ЈАСНА, Илок, ЈНА 61 "Шумарија"
 8. ОМИЋ ЕКРЕМ, Клопче 36, Зеница
 9. ВИЧИЋ МАРИЈА, Пож. Врстовац бр. 79
- VI. НАГРАДА (7 производа творнице »ТОЗ«)**
 1. ПИПЕР МИРОСЛАВ, Лозница, Саве Ковачевића 10
 2. БАШТОВАКОВИЋ МИЛЕНКО, Лозница, Виланова 3
 3. ВИШЕВАЦ БОЖИДАР, Нови Парзар, Гојка Бокачина 66
 4. КРАСАВАЦ БРАНИМИР, Лозница, Караборјева 13
 5. КУЗМАНОВИЋ РАДИША, Лозница, Ж. Јовановића 33
 6. МИЛАНОВИЋ ЗОРАН, Рача Краг — Србија, Осн. школа "Караборје"
 7. РЕЗА ВЛАЖИЧЕВИЋ, Визовац, Валповачка 11
 8. ЗДРАВКО ПЕРВАН, Велико Кореново к. б. 63, крај Вјеловара
 9. ХЕРЦЕГ АНТУН (ТОНИ), Иванец крај Вараждин, Мачковец 45
 10. ПИРОВИЋ АНЂЕЛКА, село Чепаче, з. п. Орљавец
 11. МАРИЋ СЛАВКА, Доњи Гучани з. п. Пож. Врстовац
- VII. НАГРАДА (4 производа творнице »ТОЗ«)**
 1. СТАНИЋ ЕВИЦА, Жунања, Фране Гажи 66
 2. КОСОВАЦ СТАНКО, Илок, ЈНА 51 "Шумарија"
 3. ПАВЛОВИЋ ЗОРА, Тузла, Батва 1
 4. ОКЛОВЦИЈА РАТКО, Копривна 28, з. п. Орљавец
 5. БОКА ЖЕЉКО, Дарувар, Мажуралијева 23-ф
 6. КИШ МАРИЈА, Мала Маслачака к. б. 8/В, з. п. Велики Бастаји
 7. СИРУЧЕК ЈОСИПА, Иваново Село, Трг 2
 8. ПАЈИЋ Љ. МИХАЈЛО, Дворска, з. п. Драгинац
 9. ЦРВЕНЧАНИН ЈАСМИНКА, Чачак, Учитеља Мариновића 20
 10. ЂОРЂЕВИЋ Д. МИРОСЛАВ, Вучић, срез Крагујевац
 11. СТОЈЧИЋ МИОДРАГ, Врање, Бра- нислава Нушића 11/IV
 12. СТАНКОВИЋ В. Ваљеве, Кара- борјева 84/II
 13. СИМИЋ СРБОЉУБ, Лозница, Ву- лића Вашта 5, Клупци
- VIII. НАГРАДА (9 производа творнице »ТОЗ«)**
 1. СТОЈАНОВИЋ БРАНИМИР, Ве- лика Лешница, Зем. задруга "Ви- дочевина"
 2. БУРО ДИНАР, Црег, Матије Гупца 46
 3. ТАСИЋ ДРАГАН, Врање, Србија 27 Март 6-а
 4. БРАНКОВИЋ СНЕЖАНА, Пино- сава — Марковац
 5. ВАЧИЋ МИЛЕВА, Осиек, Мо- равска 15
 6. КОВАЧЕВИЋ ЈОКА, Титово У- жиче, М. Тита 54
 7. РАДОНИЋ ШТЕФИЦА, Плетер- ница, В. Назора 6
- IX. НАГРАДА (8 производа творнице »ТОЗ«)**
 1. САМБОЛ ДАВОРИН, Забок, М. Губца 29
 2. ДОКИЋ ИВАН, Ђурђевац, Петра Франчице 45
 3. ШЕГАН РАДЕ, Муње, з. п. Ива- ново Село
 4. БОГИЋ РАДМИЛА, Шид, Филип- па Вишњића 66
 5. РАЈИЋ РОМАН, Мостар, Ахмета Сефића 41
 6. ЈАХИЋ МУХИДИН, Тузла, Бра- не Снајловића 15
 7. ЈУРКОВИЋ ДРАЖЕНКА, Осиек, Насеље Ф. Унлића А-25/II
 8. ФИЛИПОВИЋ МИЈО, Жупања, В. Назора 83
 9. МАТИН ХОРВАТ, Јабућева, з. п. Капела, Вјеловар
 10. КЕЊИ ПАВО, Црквари, п. Фе- ричани
 11. ШТЕДУЗ АНЂЕЛКА, Жупања, Коледорска 93
 12. ВЛАЖЕВИЋ ИВИЦА, Визовац, М. Тита 165
 13. СПАСОЈЕВИЋ РАНКА, Јакшић, Стј. Радића 6
 14. ЈУЛИЈАНА ПИПАЛ, Плетерница, Р. Кончара 23
- X. НАГРАДА (5 производа творнице »ТОЗ«)**
 15. РАЧИЋ МАРИЦА, Дарувар, Ште- фановићева 29
 16. ХУСЊАК МАРИО, Вараждин, В. Кидрича 10
 17. ТРУНКЛ ЛЕО, Слов. Коњице, Шкалска ц. 13
 18. БЕРАМ ВОШКО, Валпово, Ђуре Салаја 23
 19. ХЕРЦЕГ ВАРВАРА, Вараждин, М. Тита 72
 20. КНЕЗОВИЋ ЈОСИП, Мостар, Дал- матинска 12
 21. ВИНКОВИЋ ПЕРО, Вошњаци, Брат. Једин. 85
 22. ВИНЧЕКОВИЋ ШТЕФИЦА, Кар- ловац 26, з. п. Феричани — Сла- воњија
 23. ЈУЛИЋ ДАНЕ, Вировитица, Р. Кончара 66
 24. ХУСИЋ МУСТАФА, Сребреник, — Бекаје 34
 25. ЈОСИП ЈУРКОВ, Вирје, Метро- вица 37
 26. КРАСИЋ ЈОСИП, Сарајево, Ча- пајева 24
 27. ФАРАДИ СТЕЈАН, Скендеров- ци, з. п. Пож. Врстовац 29
 28. ФЕРИЋ МАРИЈА, Сел. Долац, з. п. Пож. Врстовац бр. 2
 29. БОЖИЋ ИВИЦА, Сл. Ст. Јоша- ва бр. 16, з. п. Феричани
 30. ЈУЛИЋ МАРИЈА, Подр. Слатина Милана Филиповића 5/1
 31. КОДРЊА БИСЕРКА, Забок, Ма- тије Гупца 74/III
 32. ВЕШЛАГИЋ ЗЛАТАН, Руданка, код Добоја
 33. РАНОГАЈЕЦ СТЕЈАН, Саматов- ци, Пете Ковачевића 23
 34. КОСАНОВИЋ ЛАЗО, Грубишно Поље, О. Ш. Лазо Тихомировић VII-а
 35. МИШКАТОВИЋ ЖЕЉКО, Осиек Насеље Ф. Милића А-25
 36. АНТУН ГРИЋ, Вошњаци, Ми- хановићева 142 — Славоњија

ПРАВИЛНИ ОДГОВОРИ ГЛАСЕ:

- 1) Нова наливпера „ТОЗ“: ДОАЈЕН, ДИРИГЕНТ, ДЕЛЕГАТ и ДИВ
- 2) Познато мастило творнице „ТОЗ“: ЛЕОНАРДИ —ТИГРАТИН
- 3) Оловка и пастела прворазног квалитета: АУРОГРАФ и АУРОКОЛОР

НАГРАДЕ ДОБИТНИЦИМА ШАЉЕМО ПОШТОМ

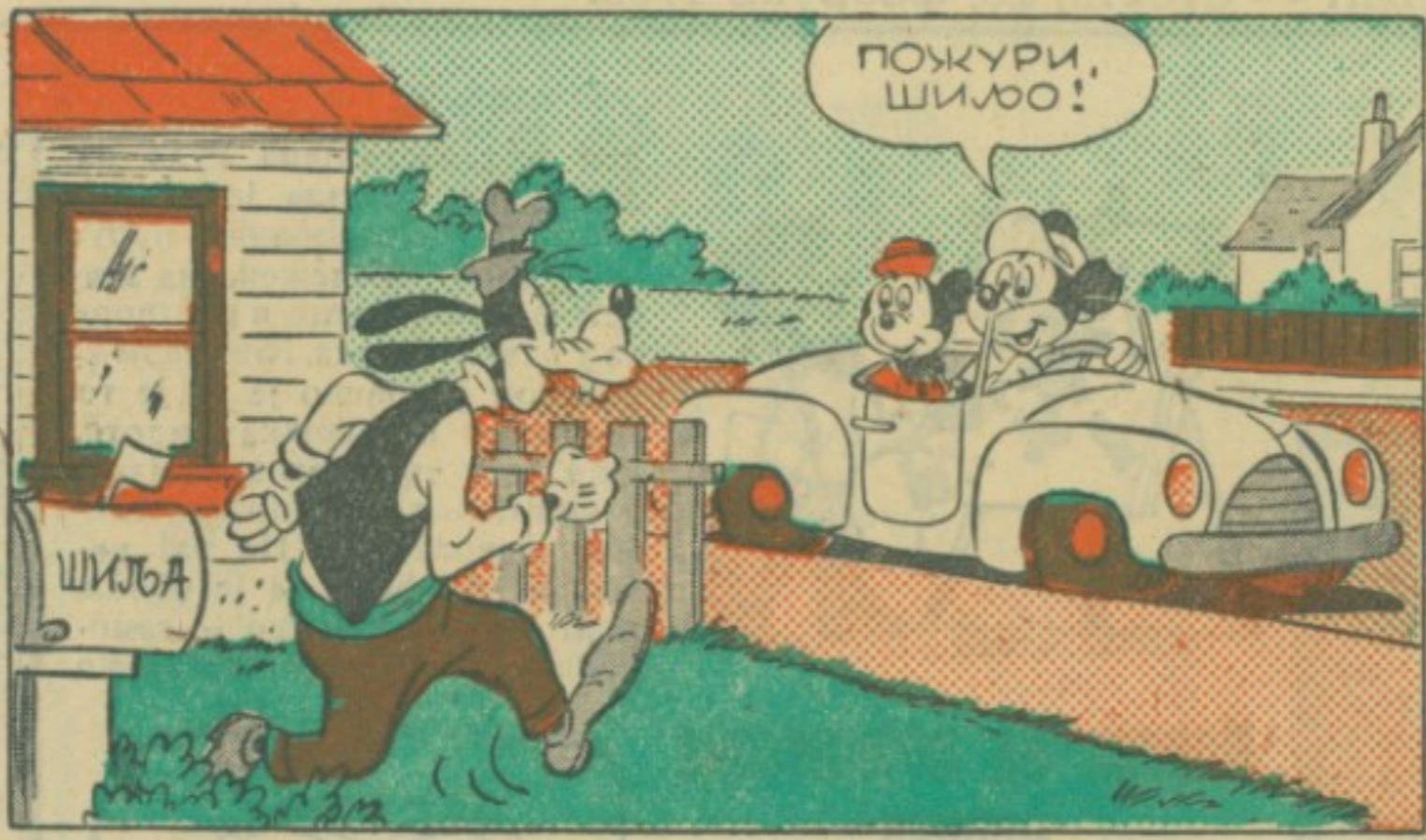

Чланови комисије:

- 1) Шимуновић Ивица
- 2) Ослаковић Бруно
- 3) Ковачевић Бранко

WALT DISNEY

МИКИ

ЏОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

